

BATINA

Serie nouă, anul 7, nr. 89, septembrie 2021
www.cctb.ro

Revistă lunară editată de Centrul Cultural Județean Constanța
„Teodor T. Burada” al Consiliului Județean Constanța

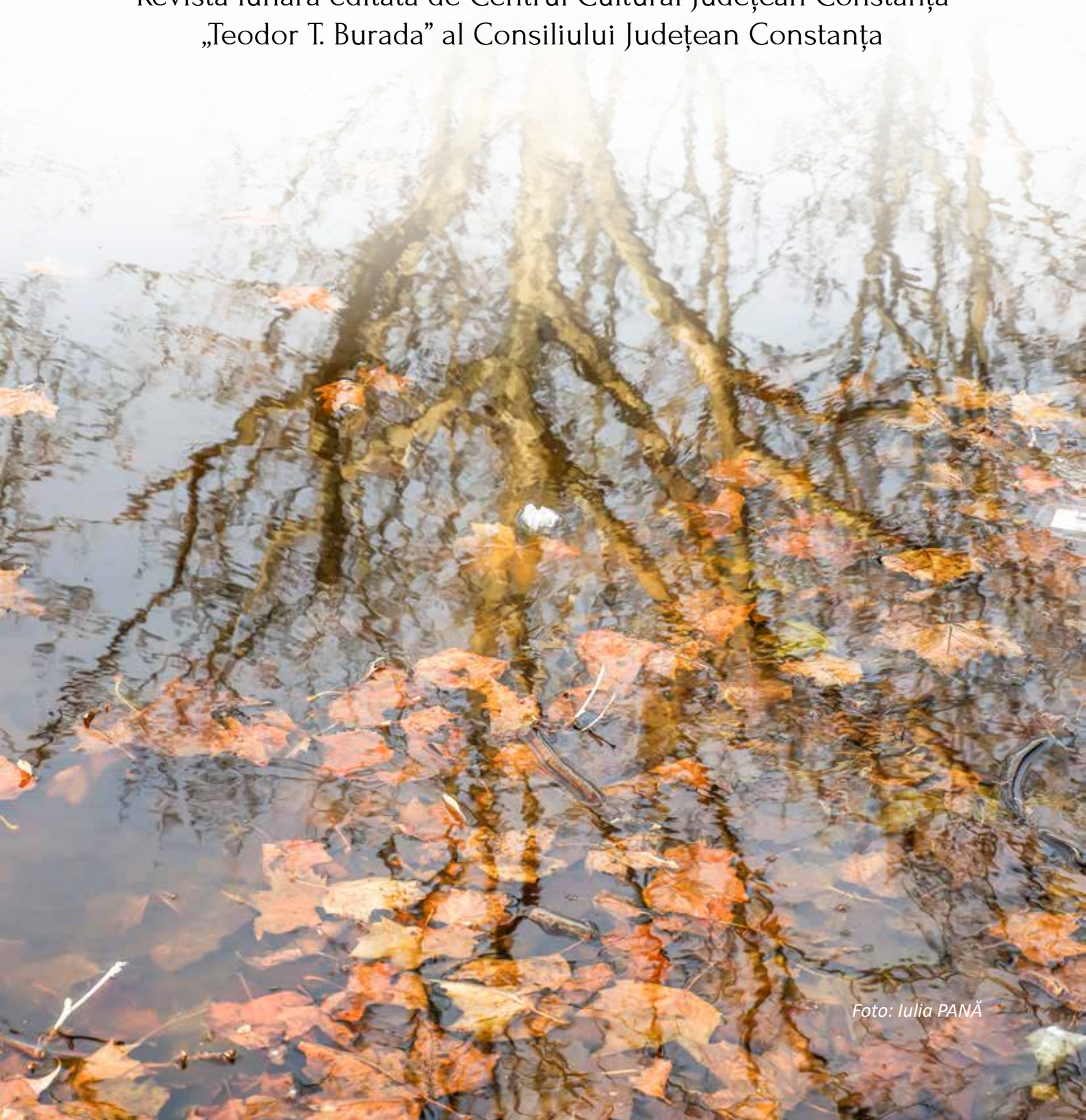

Foto: Iulia PANĂ

- 5 *Info*
Începe Festivalul „Dan Moiescu” - *Ana-Maria ȘTEFAN*
- 6 *Info*
Debut în noul an școlar!
- 7 *Info*
Festivalul George Enescu la Constanța - *Ana-Maria ȘTEFAN*
- 8 *Film*
„Tata mută munții!”
- 9 *Info*
„Povestiri de altădată. Despre marină, marinari și altele...”
- 10 *Tradiții recuperate*
Școala de vară Jurilovca - *Ana -Maria ȘTEFAN*
- 13 *Sacralitate*
Munții Măcin - inima vrăjită a Dobrogei - *Manuela LUNGU - MOLDOVEANU*
- 16 *Obiceiuri de pe la noi*
Răpciune, trag copiii la tăciune - *Adrian NICOLA*
- 19 *Românii sunt pretutindeni*
File din activitatea lui Diomid Strungaru (I) - *Anastasia DUMITRU*
- 25 *Dobrogea, oameni și locuri de poveste*
Meleagul de lângă inimă - *Ovidiu DUNĂREANU*
- 28 *Personalități dobrogene*
Moștenirea lui Ioan Nenițescu - *Raluca PETRE*
- 31 *Prietenii nemuritoare*
Punți muzicale - *Margareta DONOS*
- 33 *Români universali*
NICOLAE IORGA. Jurnalul ultimilor ani 1938 - 1940. Inedit - *Gelu CULICEA*
- 34 *Conviețuiri*
Telecolaborare și schimburi virtuale într-o lume a diversității culturale - *Daniela Carmen CIOROIU*
- 38 *Info*
Viața culturală a Cernavodei - *Sorina POPA*

Datina,
fondată în 1991, serie nouă,

Revistă lunară editată de
Centrul Cultural Județean Constanța „Teodor T. Burada” al Consiliului Județean Constanța

ISSN 1221-2253

DIRECTOR GENERAL: PROF. DOINA VOIVOZEANU

REDACTOR ȘEF: CONF. UNIV. DR. AURELIA LĂPUȘAN
REDACTORI: ANA MARIA ȘTEFAN, IULIA PANĂ, RALUCA PETRE,
OVIDIU DUNĂREANU, ADRIAN NICOLA, MARGARETA DONOS

Director artistic: DAN COJOCARU
Director economic: Alina ONEL

Tehnoredactor: Traian Mircea VOINEAGU
Ilustrația este asigurată de cursanții cercului de fotografie,
al Centrului Cultural „Teodor T. Burada”, profesor Iulia PANĂ

Copyright text și fotografii © Centrul Cultural Județean Constanța „Teodor T. Burada”
Copyright prezentare grafică © 2016 Editura Datina

Tiparul FOTO STORY SRL Constanța, B-dul. Alex. Lăpușeanu nr. 163, fotoartagfa@yahoo.com
Centrul Cultural Județean Constanța „Teodor T. Burada” - Constanța
B-dul. Tomis nr. 110, B-dul. I. C. Brătianu nr. 68
Tel/Fax: 0241 61 92 93, Tel: 0241 61 88 42
E-mail: office@scoalaarte.ro, cultural2@scoalaarte.ro

”Dan Moiescu” revine la Constanța

Aurelia LĂPUȘAN

Este vorba, evident, despre cel mai mare festival folcloric dobrogean, de anvergură națională, care poartă numele acestui important folclorist a cărui activitate s-a împletit într-o perioadă și cu cea de profesor la Școala populară de artă Constanța și dirijor al Orchestrei „Brăulețul”, Despre Dan Moiescu s-a spus că a fost ”un adevărat recuperator al zestrei populare imateriale a României”.

Câteva date biografice. Deși născut la 14 iulie 1909, la Odobești, județul Vrancea, Dan Moiescu a fost legat sentimental și profesional de Dobrogea căreia îi dedică o vastă operă etnofolclorică. Absolvent al Facultății de teologie de la Chișinău, dar și al Conservatorului „Ciprian Porumbescu” din București, a fost hirotonit în anul 1933, și a funcționat ca preot paroh la biserica din Făcăieni –Găița. Scria mai târziu că și-a petrecut copilăria pe dealurile Nenciuleștilor din Gura Sărății, apoi pe malul lacului Golovița, în satul Lunca, din județul Tulcea și la Garvăn, în sudul județului Constanța, pe unde a fost învățător și preot tatăl său. A fost angajatul Filarmonicii „George Enescu” timp de 10 ani.

În anul 1948 a predat Institutului de Folclor o colecție de „Culegeri de cântece și dansuri” din Ialomița. Doi ani mai târziu termină lucrarea monografică a satului Făcăieni - Ialomița cu conținut etnografic și muzical. O contribuție importantă aduce la realizarea volumului „Anton Pann - cântece de lume,” apărut în Editura de stat pentru literatură și artă, în 1955, sub egida Uniunii Compozitorilor și îngrijirea Institutului de Folclor, cu ocazia comemorării unui veac de la moartea marelui folclorist. Contribuția lui Moiescu s-a materializat în transcrierea muzicii psaltice a cântecelor din „Spitalul Amourului” în notăție modernă.

În perioada 1954-1957 susține concerte-lecții în recital pentru a-l redescoperi publicul pe Anton Pann, iar cântecele interpretate de Dan Moiescu au intrat în fonoteca de aur a Radioteleviziunii române.

Devine cântăreț de muzică populară și dirijor al Orchestrelor „Brăulețul” din Constanța și „Miorița” din Brașov. A fost președintele Asociației folcloriștilor constănțeni și a avut

catedră la Școala populară de artă. În 1967 a fost decorat cu Ordinul Meritul Cultural.

A mai pregătit sau publicat o monografie a localității constănțene Ciobanu, un studiu asupra populației Dobrogei din punct de vedere etnografic și muzical, „Tătarii”, o lucrare folclorică intitulată „Pe urmele primului folclorist dobrogean Pompiliu Pârvescu”. Din păcate aceste titluri au rămas doar consemnate în biobibliografia sa nepăstrându-se fizic, după cunoștințele noastre, în nicio bibliotecă publică.

Alte două lucrări: ”Din cele mai îndrăgite cântece populare pentru soliștii vocali amatori din județul Constanța” și un ”Caiet de cântece și dansuri” le-a prelucrat pentru formațiile instrumentale pentru copii.

Un obiectiv major al Centrului Cultural județean Constanța ”Teodor Burada” este protejarea și teaurizarea valorilor reprezentative ale creației populare dobrogene. În acest sens se depun eforturi considerabile pentru constituirea unei bănci de date necesare transmiterii către generația tânără a moștenirii culturale locale.

La 110 ani de la nașterea sa, Centrul cultural ”Burada” a editat o antologie din opera folclorică a lui Dan Moiescu prin care i-a fost revalorizată o mare parte din culegerile de cântece reorchestrate de dr. Cristian Obrejan.¹

Tocmai pentru a pune la dispoziția publicului larg, mult mai numeros decât într-o comunitate locală, din această ediție Festivalul ”Dan Moiescu” revine la Constanța, de unde plecase ”la nașterea” lui. De altfel și în 2020, datorită pandemiei, o ediție specială s-a desfășurat tot la Constanța.

La câțiva ani de la moartea lui Dan Moiescu, înregistrată la 11 ianuarie 1992, maestrul coregraf Ion Cristian inițiază și organizează festivalul – concurs care poartă numele Dan Moiescu. Găsește suport material la Topalu, sprijinit de primarul de atunci, Ion Bârzan, vicepreședinte

1. Aurelia Lăpușan, Cristian Obrejan, *Dan Moiescu, un reper în folcloristica românească*, Editura Next Book, Constanța, 2019.

al Fundației Capidava, precum și al directorului căminului cultural, Fănică Anastase. Lor li s-a adăugat cunoscutul rapsod Gheorghe Parnica asigurând conducerea muzicală și implicându-se în organizare. Au intrat în competiție 36 de concurenți, selecționați în etape anterioare și acompaniați de orchestra condusă de Gheorghe Parnica. Juriul a fost condus de etnomuzicologul Steluța Popa, cercetător la Institutul de etnografie și folclor „Constantin Brăiloiu” al Academiei Române.

Preselecția primei ediții a Festivalului național „Dan Moisesescu” s-a desfășurat în noiembrie 1996, la Topalu, în organizarea Centrului Județean al creației populare.

La a doua ediție, lărgit la o participare interjudețeană, Concursul de interpretare a muzicii populare, emanația Centrului Județean al Creației Populare Constanța, ca singur organizator, s-a desfășurat la Topalu, dar Gala laureaților a încântat publicul constănțean pe scena celui care era Teatrul de revistă „Fantasio” din Constanța.

Fără o susținere corespunzătoare, cea de-a treia ediție a festivalului s-a desfășurat în localitatea Mihai Viteazul. Anii următori festivalul a revenit la Topalu cu implicarea autorității locale, dar pentru publicul local, dată fiind distanța mare față de alte localități importante.

În ultimii ani, amploarea pe care a luat-o festivalul-concurs, dimensiunea lui națională și chiar internațională prin participarea unor soliști din țările vecine, interesul, numărul mare de concurenți și audiența câștigată, au determinat organizatorii să revină la Constanța în generosul spațiu al Centrului Multifuncțional Educativ pentru Tineret „Jean Constantin”. O măsură necesară și mult așteptată.

Cum fiecare județ are un festival reprezentativ, de impact public și rezonanță artistică, iată că prin această schimbare de locație, festivalul care a ajuns la cea de-a 25-a ediție este sărbătorit, în această toamnă, cu mult fast, în cea mai mare și modernă sală de spectacole din județul Constanța, în organizarea Centrului cultural județean „Teodor Burada” și sub auspiciile Consiliului Județean Constanța.

Începe Festivalul - Concurs de Interpretare a Cântecului Popular Românesc „Dan Moisescu”

Ana-Maria ȘTEFAN

Anul acesta, Festivalul - Concurs de interpretare a cântecului popular românesc „Dan Moisescu” ajunge la cea de-a XXV-a ediție. Acesta se va desfășura în perioada 6-8 octombrie pe scena Centrului Multifuncțional Educativ pentru Tineret „Jean Constantin”. Proiectul este organizat de Consiliul Județean Constanța, prin Centrul Cultural Județean Constanța „Teodor T. Burada” și are ca scop descoperirea, stimularea și promovarea de noi talente interpretative din rândul tineretului, precum și punerea în valoare a cântecului popular tradițional autentic.

În cadrul concursului pot participa artiști amatori, soliști vocali de muzică populară, cu vârsta cuprinsă între 16 și 25 de ani. Înscrierea se face pe baza unei fișe care va fi trimisă pe adresa Centrului Cultural Județean „Teodor T. Burada”. Totodată, conform regulamentului, candidații care doresc să se înscrie la concurs vor trimite odată cu fișa de înscriere partiturile

cu acompaniamentul pieselor muzicale pe care le vor interpreta, un demo al piesei interpretate cu acompaniament, precum și consimțământul/acordul privind prelucrarea datelor personale ale participanților, până la data de 25 septembrie 2021.

Atât la preselecție, cât și la concurs, fiecare concurent va prezenta o piesă autentică, culeasă sau preluată și interpretată de concurent fără acompaniament instrumental (doină sau baladă), dar și o piesă autentică reprezentativă, cu acompaniament orchestral. Nu sunt admiși în concurs soliști vocali profesioniști sau care sunt angajați cu carte de muncă în cadrul unui ansamblu profesionist. Se vor acorda următoarele premii: trofeul „Dan Moisescu” - 2.000 de lei, premiul I - 1.500 lei, premiul II - 1.000 lei, la care se adaugă trei mențiuni în valoare de 500 lei.

Foto: Mirela TATOIU

Ca în fiecare an, Centrul Cultural Județean Constanța „Teodor T. Burada”, și-a deschis porțile pentru a primi noi cursanți. La 1 septembrie au început înscrierile pentru bogata paletă de cursuri din oferta educațională. Noutatea ofertei educaționale de anul acesta o reprezintă cursul de modeling din cadrul catedrei Artă Mișcării.

Însă reamintim bogata paletă de cursuri de lungă durată după cum urmează: Catedra CANTO: canto clasic, canto muzică ușoară, canto muzică populară, instructor canto muzică populară/ușoară, specializare canto; Catedra INSTRUMENTE: pian, vioară, orgă, acordeon, chitară clasică, chitară electrică, nai, saxofon/clarinet/țambal, specializare instrument. Catedra ARTE VIZUALE: Pictură, iconografie, ceramică/modelaj, grafică, împletituri din diferite materiale, design de interior/design de obiect, design vestimentar, artă fotografică, artă video, specializare. Catedra ARTA MIȘCĂRII: balet, actorie, dans modern, dans contemporan, dans sportiv, aerobic, instructor dans, specializare actorie/dans/balet.

La an nou, casă nouă!

O altă noutate constă în schimbarea sediului administrativ, unde s-au mutat și o parte din cursuri. Astfel, pe cei care doresc să vină la înscrieri Centrul Cultural Județean Constanța „Teodor T. Burada” îi așteaptă la sediul din Str. Dumbrava Roșie nr. 15 și totodată îi invităm pe site-ul instituției www.cctb.ro, dar și pe pagina de facebook și canalul de Youtube pentru a fi la curent cu evenimentele și noutățile instituției.

CANTO	Durata curs
CANTO CLASIC.....	3 ANI
CANTO MUZICA USOARA.....	3 ANI
CANTO MUZICA POPULARA.....	3 ANI
INSTRUCTOR CANTO MUZICA USOARA/ POPULARA.....	2 ANI
SPECIALIZARE CANTO.....	1-2 ANI
INSTRUMENTE	
PIAN.....	5 ANI
VIOARA.....	5 ANI
ORGA.....	3 ANI
ACORDEON.....	3 ANI
CHITARA CLASICA.....	3 ANI
CHITARA ELECTRICA.....	3 ANI
NAI.....	2 ANI
SAXOFON/CLARINET.....	3 ANI
TAMBAL.....	3 ANI
SPECIALIZARE INSTRUMENT.....	1-2 ANI
ARTE VIZUALE	
PICTURA.....	3 ANI
ICONOGRAFIE.....	3 ANI
CERAMICA/MODELAJ.....	3 ANI
GRAFICA.....	3 ANI
IMPLETITURI DIN DIFERITE MATERIALE	3 ANI
DESIGN DE INTERIOR / DESIGN DE OBIECT.....	3 ANI
DESIGN VESTIMENTAR.....	3 ANI
ARTA FOTOGRAFICA.....	2 ANI
ARTA VIDEO.....	2 ANI
SPECIALIZARE.....	1-2 ANI
ARTA MISCARII	
BALET.....	5 ANI
ACTORIE.....	2 ANI
DANS MODERN.....	1 AN
DANS CONTEMPORAN.....	1 AN
DANS SPORTIV.....	1 AN
AEROBIC (INTRETINERE)/STEP AEROBIC ADULTI.....	1 AN
MODELING (MODULUL I).....	1 AN
INSTRUCTOR DANS.....	2 ANI
SPECIALIZARE ACTORIE/DANS/BALET.....	1-2 ANI

Înscrierile și achitarea taxelor de școlarizare au loc la sediul Centrului din Str. Dumbrava Roșie, nr.15

Program înscrieri, achitare taxa de școlarizare și relații cu publicul:

Luni, Marti, Miercuri, Joi în intervalul orar: 8.30-15.30, Vineri: 8.30-13.30

Relatii suplimentare la numărul de telefon: 0241-619293 ; scoaladearte.constanta@yahoo.com ;

Festivalul George Enescu la Constanța

Ana-Maria ȘTEFAN

În data de 7 septembrie, a avut loc recitalul cameral dedicat aniversării a 140 de ani de la nașterea compozitorului George Enescu. Evenimentul i-a avut în prim plan pe artiștii **Andreea Bratu**, pianistă – concertistă, și **Gheorghiță Tănase**, prim instrumentist al Teatrului Național de Operă și Balet „Oleg Danovski” din Constanța.

Astfel în sala de concerte a Centrului Multifuncțional Educativ pentru Tineret „Jean Constantin” au răsunat lucrări solicitante muzical și tehnic, sonate de Brahms și Enescu. Recitalul s-a desfășurat în condiții tehnice deosebite, oferite cu generozitate de Centrul Cultural Județean „Teodor T. Burada” prin structura sa - sala cu scenă a Centrului Multifuncțional „Jean Constantin”, dotată cu un pian nou de concert „Boston” (marcă din gama constructorului de pian Steinway), având concursul unui instrument istoric de colecție, violoncelul Stradivarius-Montagnana (din 1723) al solistului Gheorghiță Tănase, recent renovat și repus în circulație muzical-artistică.

De asemenea, în intervalul dintre cele două mari sonate, au rulat pentru publicul prezent în sală, în proiecție audio-video, un moment emoționant - Medalion Aniversar, „140 de ani de la nașterea muzicianului George Enescu (1881/2021)” Evenimentul a fost realizat în sistem de parteneriat și a făcut parte din programul Festivalului Internațional „George Enescu-2021, la secțiunea

„Festivalul Enescu în țară”, realizat cu sprijinul Consiliului Județean Constanța și al Primăriei Constanța, prin intermediul Centrului Cultural Județean „Teodor T. Burada”.

Stilul componistic enescian a adunat publicul meloman din Constanța care s-a lăsat vrăjit de interpretarea impecabilă a celor doi artiști aplaudați la scenă deschisă în repetate rânduri.

Programul seratei muzicale a fost gândit pe tematica ediției aniversare, a 25-a, “O istorie din

lubire””, iar cu acest prilej publicul s-a delectat cu lucrări de referință.

Brahms, Sonata nr. 1 în mi minor pentru violoncel și pian op.38; Enescu, Sonata nr. 2 în do major pentru violoncel și pian op.26, au fost lucrările interpretate de cei doi artiști, un program extrem de solicitant, redat magnific de protagoniștii serii, care ne-au oferit un regal enescian ce ne-a adus din nou în sala de spectacole alături de artiști.

Film
=====

„Tata mută munții!”

Un lungmetraj care a avut premiera internațională în cadrul celei de-a 24-a ediții a Festivalului de Film de la Shanghai, în luna iunie, iar pe marile ecrane din România a început să ruleze o lună mai târziu. Filmul românesc „Tata mută munții” a putut fi vizionat de constănțeni recent, în aer liber, în Piața Ovidiu. Evenimentul a fost organizat de Centrul Cultural Județean Constanța „Teodor T. Burada” și Primăria Municipiului Constanța.

Regizat de Daniel Sandu, filmul prezintă povestea lui Mircea Jianu, un fost ofițer de

informații, care află că fiul său a fost declarat dispărut în munți. Se duce în grabă spre locul tragediei, ca orice părinte îngrijorat, în speranța că-l va găsi pe tânăr viu și nevătămat. Dar după câteva zile de căutări zadarnice, Mircea decide să-și adune propria echipă de salvatori, intrând în conflict cu echipa locală. Încet-încet, tatăl care, în frământarea lui, refuză să accepte evidența, devine prizonierul unei bătălii încrâncenate între om și natură.

Evenimentul cinematografic s-a desfășurat cu mare succes adunând un public numeros.

„Povestiri de altădată. Despre marină, marinari și altele...”

Centrul Cultural Județean Constanța „Teodor T. Burada” în colaborare cu Asociația Filateliștilor „Tomis” Constanța, a organizat, cu ocazia Zilei Marinei Române expoziția de cartofilie, filatelie și numismatică, la Centrul Multifuncțional Educativ pentru Tineret „Jean Constantin”.

Un lucru deosebit din cadrul expoziției l-a reprezentat expunerea celei mai mici bancnote din lume.

Tematicile expoziției au fost următoarele:

- Armata română în Bulgaria (colecția Cristian Baias)
- Numismatica în cartofilie (colecția Cristian Baias)
- Rarități filatelice pe cărțile poștale (colecția Cristian Baias)
- Străzile Constanței (colecția George Valentin Barcaru)
- România secolului XX văzută prin bancnote (colecția Eduard Andrei Chirilov)
- La Constanța...în toiul iernii (colecția Ștefan Nicolae Constantinescu)
- Veliere din toată lumea (colecția Cristian Ghițescu)
- Faruri de navigație (colecția Cristian Ghițescu)
- Faună marină (colecția Cristian Ghițescu)
- Povestea călătoriilor pe mare (colecția Cristian Ghițescu)
- Copii Reginei Maria (colecția George Grigore)
- Primele ștampile folosite de oficiile poștale române din Dobrogea 1879-1900 (colecția George Grigore)
- Notre ami, Magrin! (colecția Gabriel-Octavian Nicolae)
- Uniforme de marină (colecția Gabriel-Octavian Nicolae)
- Povești marinărești 1895-1945. Serviciul Maritim Român – 125 de ani de la înființare (colecția Gabriel-Octavian Nicolae)
- Portul Constanța în evoluție (colecția George Stănescu)
- Techirghiulul la început de secol XX (colecția George Stănescu)
- Seturi de monede de pe mapamond (colecția Șișman Constantin).

Astfel, vizitatorii au putut interacționa cu expozanții, ocazie cu care au putut afla aspecte inedite ale istoriei marinei militare și comerciale românești, ale istoriei Constanței și în general ale istoriei României.

Prin puterea exemplului, Asociația „Lipovenesc” dorește să încurajeze localnicii în păstrarea materialelor, tehnicilor tradiționale și implicit la salvarea unui număr impresionant de case tradiționale originale care, împreună, pot transforma zona după modelul satelor săsești din Ardeal. Astfel, în prima săptămână a lunii august, în satul pescăresc Jurilovca, în Rezervația Delta Dunării, pe malurile complexului lagunar Razelm-Sinoe, un grup de oameni de profesii și origini diferite, orașeni și săteni deopotrivă, s-au adunat pentru a participa la Școala de vară Jurilovca, unde au învățat tehnicile tradiționale, încă folosite, de construire a caselor.

cei doi sunt pasionați de tot ceea ce înseamnă Dobrogea, interculturalitate și tradițiile locale lipovenești, iar subiectul atelierului-clacă este chiar locuința lor din Jurilovca.

După cum ne povestesc, demersul lor a început în 2018, când Marian și Daniela căutau casă la țară în dorința de a evada din municipiul Constanța și traiul la bloc, într-un mediu mai liniștit, aproape de natură și de amintirea copilăriei lor la bunici, la țară. Astfel, după vizite și căutări, au descoperit satele comunei Jurilovca, comunitatea de lipoveni și farmecul Dobrogei. Alegerea casei, după mai multe vizite a fost una firească. Doreau o casă cu poveste, o

Aceasta experiență inedită nu poate trece neobservată, cu atât mai mult că organizatorii evenimentului sunt Marian și Daniela Sterea, fotografi profesioniști consacrați. Cândva elevi în cadrul Centrului Cultural Județean Constanța „Teodor T. Burada”, la clasa de Artă Fotografică,

casă tradițională iar fațada de lemn, decorată de un verde intens i-a cucerit. Din acel moment s-au extins achiziționând alte două terenuri vecine astfel încât Lipovenesc are aproximativ 5000mp în care să se desfășoare. Unul dintre ele, cel de la nr. 38, a prilejuit realizarea unui gard tradițional.

Lipovenesc, pentru cuplul de fotografi, este mai mult decât un atribut al comunității de ruși-lipoveni din Deltă, Lipovenesc este denumirea unui ONG tânăr care are ca scop promovarea tradițiilor satului lipovenesc prin imagine, fotografie și video, unde cei doi excelează, experiențe inedite, tururi, culinar, social media și mai nou tradițiile constructive locale.

2018-2019 a reprezentat o perioadă de planuri, proiecte, investigații și căutări, rezolvat probleme administrative. Marian și Daniela au aflat ce înseamnă proiectare, care sunt problemele unei construcții din chirpici, cum se poate consolida o asemenea structură, cât de greu este un acoperiș de stuf, cât înseamnă în kilograme un snop, de unde se găsește piatră locală, cum se zidește un zid tradițional, precum și toată partea administrativă a trei autorizații de construire în paralel. Alături de ei, în acest demers, a fost echipa de proiectare Atelier RIDA (Raluca Zaharia și Iulia Manițiu, arhitecți și Horia Mihnea, singurul inginer de rezistență care a acceptat să consolideze o casă de chirpici).

Adevărul este că proiectanții secolului XXI nu au pregătirea necesară să răspundă unei teme care impune lucrul cu materiale tradiționale, în afara tehnologiilor constructive comune, mai ales cu o clădire datată 1893 (mai veche chiar decât gospodăria tradițională din Jurilovca din Muzeul Satului din București). A fost mult de învățat în timp foarte scurt. Tot din 2018, prin Raluca Zaharia și Alina Chiciudean, Asociația Arche a fost partener al Lipovenesc în realizarea unei strategii de intervenție, mai spun organizatorii.

În 2019, în urma unei cereri de finanțare OAR neobținute, familia Sterea a decis realizarea unei lucrări importante, necesare dar și de impact și vizibilitate în sat - refacerea gardului de la stradă pentru terenul de la nr. 38. Poate singurul gard nou din piatră integral (nu doar placat) cu mortar de lut și var, realizat în localitate în ultimii 30 de ani, a fost făcut într-o lună de o mână de oameni coordonați de Daniela Sterea, cu materiale și tehnici locale (inclusiv porțile sunt realizate de meșterul tâmplar Anatoli Curuzan din comuna vecină, Sarichioi). Gardul este și o premieră administrativă având și proiect și diriginte de șantier. După această reușită, la finalul anului 2019 Lipovenesc a aplicat în parteneriat cu Asociația ARCHE la finanțare OAR pe o adevărată școală de vară pe tehnici tradiționale de construcție specifice arealului dobrogean, ce urma a se desfășura în această vară. De această dată au obținut finanțarea însă pandemia le-a rescris planurile.

Astfel, în august 2020 a avut loc prima ediție a Școlii de vară Lipovenesc care a luat forma unei clăci de făcut blocuri de chirpici. Desfășurată pe durata a trei zile, 28-30 august, claca a presupus producerea unui număr țintă de peste 2000 de blocuri de pământ, apă și paie de la zero, în forme de lemn realizate special pentru acest eveniment. Lucrul a fost destul de intens (mai ales pentru mulți orășeni) având în vedere soarele arzător și munca fizică brută. Printre participanți s-au numărat arhitecți, studenți, fotografi, peisagiști, ingineri, avocați, doctori, economiști, săteni, membri ai comunității locale, dar și mulți copii care au venit într-o mini vacanță cu părinții la țară. Ei au fost poate cei mai bucuroși de eveniment, având voie să se nămolească oficial, dar, în același timp, să producă cărămizi pentru o viitoare construcție.

Alegerea tehnicii constructive nu a fost întâmplătoare, Marian și Daniela, documentându-se atent în comunitatea locală, cu privire la materiale și manoperă, dar și logistic, ei având de realizat un număr foarte mare de asemenea blocuri într-un timp relativ scurt. Deși au avut la dispoziție, prin sfaturile Ralucăi, acces la informații despre realizarea blocurilor de chirpici (adobe) la nivel internațional, au decis utilizarea unei rețete locale, păstrând formatul atipic (30x30x15cm). Blocurile de chirpici realizate (doar 1/3 din necesar) urmează a fi utilizate la refacerea clădirii principale, ulterior demolării parțiale a extinderilor succesive, dar și la refacerea integrală a anexei aflată într-o stare fizică foarte proastă.

Impresiile de final din partea participanților: dorința de a reveni anul viitor pentru o nouă rundă, o experiență inedită, stat la cort, mâncare tradițională, joacă în aer liber, dar și muncă susținută, bucuria de a descoperi, pentru unii dintre participanți, prima oară, Dobrogea și

obiectivele ei dincolo de plajă și Delta Dunării.

2020 - 2021 este perioada în care proiectul obține autorizația de construire, ceea ce permite ca, simultan cu desfășurarea școlii de vară, să fie deschis participanților și șantierul de reconstruire al corpului C2. Astfel au putut să observe modul de realizare a unui beci tradițional din piatră.

Școala de vară Lipovenesc a continuat și în 2021 cu alte tehnici tradiționale: zidăria de piatră lipită cu mortar de lut, acoperișuri de stuf și olane, zidărie cu blocuri de chirpici, dar și cu o parte teoretică de cercetare antropologică, arhitecturală și socială, în tipologia satului tradițional multicultural, a detaliilor și tradițiilor lui.

Școala de vară s-a desfășurat în perioada 2-8 august, iar în cadrul atelierelor practice și teoretice, participanții au experimentat și învățat împreună despre tehnicile de construcție tradiționale locale, sub îndrumarea arhitecților, inclusiv specialiști atestați de Ministerul Culturii și a meșterilor care provin din zona Dobrogei.

Astfel, în cadrul atelierelor s-au pus în aplicare următoarele:

- realizarea tâmplăriei noi în conformitate cu specificul local și a traforajelor specifice satului Jurilovca. Tehnica traforajului se regăsește în special la elementele de pazie, fronton și ancadramente ale ușilor și ferestrelor tradiționale. Meșterul tâmplar Anatol Curuzan beneficiază de o bibliotecă de șabloane copiate după elemente originale recuperate. Atelierul utilizează atât scule tradiționale cât și moderne;
- construirea acoperișului cu învelitoare din stuf împreună cu meșterul Dobrin Tanase. Acesta le-a făcut o surpriză participanților și le-a prezentat fabrica sa de rogojini, unde timpul parcă a stat în loc;
- tehnica zidăriei din piatră cu mortar de pământ;
- producerea cărămizilor din chirpici;
- tencuială coamă gard tradițional.

Scopul acestui proiect este de a interacționa cu cât mai multe persoane din comunitatea locală, având oportunitatea de a discuta împreună despre modul în care putem păstra împreună tradițiile și valoarea patrimoniului existent, în contrast cu tendința către schimbare și modernizare a satului. De asemenea, ne dorim să punem accentul pe importanța meșterilor locali în continuarea sau adaptarea acestor tradiții la contextul contemporan. Mai mult, discuțiile din cadrul școlii de vară au gravitat și către relația comunității cu patrimoniul arheologic din zonă, Jurilovca aflându-se în vecinătatea cetății Argamum.

Evenimentele s-au desfășurat în cadrul proiectului „Școala de vară de la Jurilovca” implementat de Asociația Lipovenesc, în parteneriat cu Asociația ARCHÉ și Universitatea de Arhitectură și Urbanism „Ion Mincu”, cofinanțat de Ordinul Arhitecților din România prin timbrul de arhitectură, precum și de Fundația Prințul de Wales România.

Munții Măcin - inima vrăjită a Dobrogei

Manuela LUNGU - MOLDOVEANU

Foto: Mircea BEZERGHEANU

Tărâmul magic unde drumeții sunt ademeniți de cântecul Zânelor

Un tărâm de poveste, ascuns după o perdea de lumină ce strălucește ca nicăieri în altă parte, și care-i sporește frumusețea și misterul. Așa arată Dobrogea de Nord, cu ai ei munți mai bătrâni decât dinozaurii. Și nu o văd doar eu așa, pentru că mi-am legănat copilăria între dealurile și văile ei, ci și alții, bărbați în toată firea, care au rămas pe veci vrăjiți de farmecul ei, voinici osândiți pe viață să-i cuture povârnișurile în căutarea fotografiei perfecte, care să-i lege și pe alții pe viață cu vraja frumuseții ei. Da, ielele există și nu sunt neapărat fete rele! Oamenii cu obiective vrăjite recunosc că au văzut zânele, care le cântă și le dansează chemându-i fără drept de împotrivire să immortalizeze miracolul vieții din acest ținut și să le spună și altora ce au văzut.

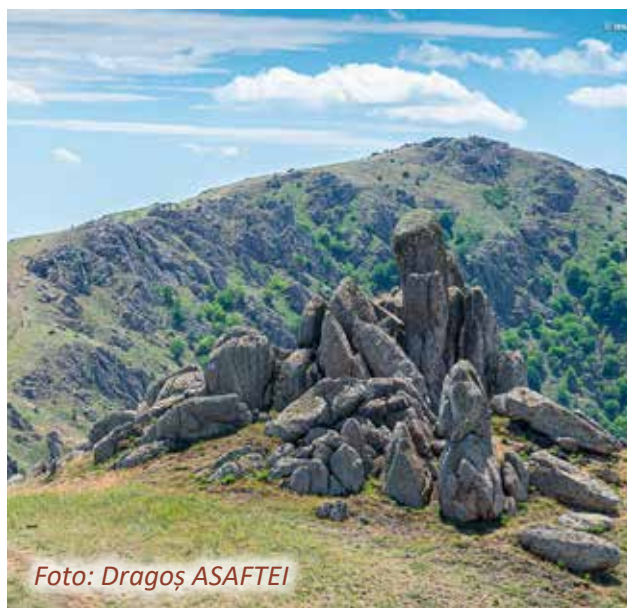

Foto: Dragoș ASAFTEI

Ținutul Dobrogei de Nord nu are, poate, nimic spectaculos pentru cei ce nu l-au văzut încă. Ceilalți, care i-au vizitat măcar o dată împrejurimile, au rămas uimiți de puritatea și frumusețile locului. Pentru că... da, Munții Dobrogei au ceva pur, sacru, de început de lume - un tărâm care te vrăjește cum dai cu ochii de el. Un loc magic, la figurat și la propriu, care îți reamintește, tăcut, cât de frumoasă este simplitatea vieții.

„Un loc de basm”

Linistea pe care o „auzi” când ajungi pe platourile lor, după o ascensiune nu foarte abruptă, te face să te simți un fel de stăpân al lumii.

De la înălțimile nu foarte mari ale „Acoperișului Dobrogei” toate zgomotele cotidiene par lipsite de importanță. „Până nu ajungi să-i vezi, nu prea îți vine să le spui munți. După ce treci pe acolo, poți înțelege mai mult cât de trecătoare sunt toate”, spune, în recenzia lui, Vladimir, care a vizitat Munții Măcin în urmă cu un an. „Un loc de poveste. Nu se poate ilustra în cuvinte. Trebuie să mergi acolo, să vezi și să simți”, afirmă și Teodor. „Cei mai vechi și cei mai frumoși.”, „Peisaje de poveste”, „Un loc de basm”, „Acolo sus te simți ca pasărea cerului”, „Aspect de Făgăraș cu eforturi minime”, „Cred că au devenit, oficial, munții mei preferați din România. Sunt magici”, sunt alte câteva recenzii de la vizitatori.

Temple magice, energii și porți stelare lângă Sfinxul dobrogean

Și da, acest strop de magie despre care vorbesc drumeții poate fi real. Profesori universitari, arheologi și cercetători din Tulcea, Brăila și Galați susțin că formațiunile de pe Vârful Vraju, de pildă, ar fi putut constitui, cu milenii în urmă, un templu magic antropoc sau chiar natural. Unde mai pui că Munții Măcin au și ei Sfinxul lor, astfel încât povestea energiilor Sfinxului din Munții Bucegi poate avea o variantă similară și în Dobrogea. În plus, oamenii de știință asemuiesc megaliții regăsiți în Munții Măcin cu așa-zise porți stelare, care fac legătura cu alte dimensiuni.

Sfinxul Dobrogean. Foto: calebătuță.ro

Vârful Vraju. Foto: îndrumetje.ro

Turiști din Japonia și Australia

Revenind cu picioarele pe pământ dobrogean, trebuie spus că Parcul Național Munții Măcinului se întinde pe o suprafață de aproape 12.000 de hectare. Munții Dobrogei sunt un fel de străbunici ai celorlalte formațiuni muntoase ale țării, fiind cei mai bătrâni, cu o vechime de sute de milioane de ani. Așadar, s-au format cu mult înainte de apariția primilor dinozauri. Munții Măcin sunt un tezaur și prin prisma mării diversități a faunei, florei și vegetației. Acest paradis al biodiversității adună peste 180 de specii de păsări, 47 de specii de mamifere, peste 900 de varietăți de fluturi și 11 specii de reptile. Marea bogăție de floră și vegetație a Munților Măcin este reprezentată de

Fauna Munților Măcin

Bujorul dobrogean

aproape 1.900 de specii de plante reprezentând aproximativ 50% din Flora României, din care 72 sunt protejate ca specii rare sau vulnerabile. În timpul anului, parcul este vizitat nu doar de turiști români, ci și de peste hotare, din țări precum Anglia, Germania sau chiar din colțuri mai îndepărtate ale lumii precum Japonia sau Australia. Vara, turiștii, cu precădere cei din județele învecinate Brăila și Galați, sunt atrași de bujorul dobrogean care înflorește în luna mai, colorând tabloul de stepă.

Cascada din Cheile Chediului și câmpurile aurii din Chervant

Peisajele pot fi admirate în orice anotimp, însă pentru vizitarea cascadei din Cheile Chediului anotimpul ideal este primăvara, pentru că atunci poate fi privită cum se revarsă, în toată splendoarea, apa provenită de la zăpezi și ploi. Atunci cascada este mai spectaculoasă. Pe timpul verii ajunge chiar să sece. Deși constă într-o cădere de apă de la mică înălțime, cascada este spectaculoasă și datorită stâncilor printre care se scurge, dar și a mușchiului ce se dezvoltă pe stâncă.

Un alt peisaj desprins parcă din basme, este Pasul Priopcea sau Dealul Chervant, care este

Pasul Priopcea sau Dealul Chervant

Cascada din Cheile Chediului

parcurs, la 152 metri altitudine, de DN 22D. Trecătoarea traversează Munții Măcin dinspre Depresiunea Greci spre Depresiunea Cerna-Mircea Vodă. În lunile de vară, păiușul de stepă și colilia de pe aceste pante se usucă, iar câmpurile devin aurii și catifelate, ca o imensă blană aruncată pe spatele unor uriași ce se rumenesc la soare. Lumina care se revarsă pe această vale pare a fi o continuă „golden hour” ce durează, parcă de dragul frumuseții locului, o zi întreagă, cât stă soarele pe cer.

Fotograful vrăjit de Zânele Dobrogei

Că veni vorba despre secretele din arta fotografiei, sunt cel puțin doi fotografi fascinați de frumusețea Dobrogei de Nord, din ale căror peisaje puteți afla ce este atât de grozav la acest ținut și vă puteți inspira pentru următoarele destinații de weekend. Dragoș Asaftei este pasionat de frumusețile montane ale țării noastre și este fondator al proiectului „Zbor peste Munții României”. Printre albumele sale regăsim unul dedicat Dobrogei, care include și peisaje spectaculoase din Munții Măcin.

Un fotograf îndrăgostit iremediabil de plaiurile dobrogene este Mircea Bezerghianu, renumit pentru ineditele sale fotografii în care surprinde un copac solitar din Dobrogea. Arborele, cu rol de Axis Mundi, a fost fotografiat în diferite momente ale zilei, în toate anotimpurile, și a devenit deja un concept fotografic și un brand al Dobrogei și al artistului. Pentru că da, Mircea Bezerghianu este un artist prin modul în care se exprimă prin intermediul fotografiei, dar și al cuvintelor meșteșugite, din care țâșnește dragostea nemărginită pentru acest tărâm de basm pe care îl promovează și care la rândul său îl alimentează cu o energie vitală de care a devenit dependent. „Dacă poți să-l vezi, dacă poți să-l visezi, dacă poți să-l dorești, dacă poți să-l iubești, tărâmul ascuns din Dobrogea te va primi și pe tine, egal cu soarele, cu marea, cu cea mai mica găză, cu cel mai frumos fluture, cu cea mai rară pasăre, cu vântul, cu focul, cu haita pierdută de Lupi, care încă mai trăiește în inima mea”, afirmă artistul fotograf în descrierea proiectului al cărui titlu exultă simțirea sa pentru acest ținut: „Dobrogea tată, Dobrogea!” Printr-o apăsare de buton a aparatului, care este o extensie a corpului său și care parcă fotografiază în ritm cu bătăile inimii sale, Mircea Bezerghianu extrage imagini dintr-o lume magică, un tărâm al Zânelor, după cum chiar el povestește, și le face palpabile, vizibile, accesibile ochilor și minții noastre, a muritorilor de rând.

„La un moment dat a mai slăbit vijelia, m-am

echipat, am aprins toate luminile și am ieșit, atent la mișcările pe care le făceam. Trepiedul era inutil... Atunci am văzut Zânele!!! Mi-au cântat toată noaptea. Cineva mă întreba pe fesbuc la ce mă refer când spun că am văzut zâne. Zânele sunt ființe fantastice în care cred majoritatea copiilor,

care chiar vorbesc cu ele, și o parte dintre adulți. Recunosc, eu sunt unul dintre ei”, afirmă artistul într-o postare pe blog despre o incursiune în inima Dobrogei, la Copacul lui Bezerghianu, lângă care a rămas într-o noapte cu viscol și ger năprasnic pentru a surprinde frumusețea stihilor.

Obiceiuri de pe la noi

Răpciune, trag copiii la tăciune

Adrian NICOLA

Bun găsit la dumneavoastră, cinstiți gospodari!

„Luna lui Răpciune vine îmbrăcată-n brume”, spuneau bătrânii noștri. Lună cu bogăție, în livadă și din vie, luna celui mai strașnic semănat de viitor pai și spic – cel dintre cele două Mării – și de adunat și de numărat, căci, nu-i așa, toamna se numără bobocii și se pune în cămară ce-ai trudit o vară.

Străbătând vremea de la coptul strugurelui, storsul său și până la plămădirea vinului în crame și beciuri, oamenii le sfințesc pe toate la un loc ce se leagă de acestea la Cârstovul Viilor, pentru ca munca lor să nu se termine rău tocmai acum, în toamnă, când tălpi curate de copii vor călca bobul încărcat de must pentru a ne dăruia seva viței și puterea căldurii soarelui într-un pahar cu vin.

Mai trag însă gospodarii și cu ochiul la scaiete, să vadă care-i starea lui, căci dacă pe

țepoasa plantă o prinde dorul de a înflori, de toamnă lungă și frumoasă vor avea parte, dar și la zborurile pe frânturi ale rândunelelor, căci, știu ei prea bine, dacă micile și neastâmpăratele păsărele vor pleca din vreme, toamna ne va trage mai repede către iarnă cu ploi, nopțile reci și zilele suspinând tot mai tare după căldura de la mărșul soare.

Se sărbătoresc iarăși lupii, pentru ca aceștia să nu dea iama-n turme, la Teclele Berbecilor, iar oile au nu doar protecția celor sfinte asupra răutății fiarelor pădurii, dar au parte, tot acum, și de o mare bucurie: spre sfârșit de Răpciune, sau Vinițel, cum i se mai spune, se slobod berbecii în turmă pentru a-și lăsa darul de pe urmă, acela de a revărsa asupra blânderelor oițe puterea prinderii mieilor, pentru ca mai încolo, când se ia bălana, să vedem capetele drăgălașilor de mieluți.

De-a-împreună cu toate astea, oamenii satelor știau din vremurile vechi că „la Răpciuni

vin copiii la tăciuni.” Asta însemna că fiii și fiicele satului, care le făceau zilele vesele cu jocul lor și îi mai ajutau la cele munci în gospodărie, nu mai aleargă în calea părinților, nici după țurcă sau minge pe maidan nu mai zburdă, fiindcă a venit vremea mersului la învățătură. Vrând-nevrând, vor trebui să lase cele copilării și să se trezească cu noaptea-n cap pentru a merge, mai pe lângă casă ori cale de multe poște, către locurile în care trebuiau să deprindă înțelepciunea lumii din ceasloave ori de pe buzele dascălilor și celor învățați, zi după zi, până în toiul verii ce urmează a veni. Cum „în a doua jumătate a lui Răpciune bruma face boabe bune”, așteptând la ușă parcă înadins, să le întâlnească micuților picioarele fragede, încălțate încă de vară, așa se înțelege apropierea lor de tot ce-i cald, mai cu seamă de „tăciune”, de vatra părintească, cum ar veni, acolo unde mult timp vor jindui să se înapoieze la farmecul vieții de copil.

Rar se întâmpla ca vreunul din copiii satelor noastre să nu fi fost pus la muncă, uneori asemenea celor mari, cunoscându-se vorba că „munca și pita surori au fost hărăzite”. Mai toți au fost lipsiți de jucăriile din odăile odraslelor de orășeni și târgoveți, având parte la joc mai mult de jucăriile închipuite chiar de ei; ceea ce le-a fost dat a vedea pe ulițele satului, le-au fost darul de suflet neuitat toată viața, dar au fost mai cu seamă greutatea vieții decât bucuriile ei; din moși strămoși copiii satului au fost mai degrabă chinuți decât mângâiați de cei mari, ducând adesea greul casei în lipsa unor părinți harnici, sănătoși, neprieteni cu băutura și hoinăreala. Astea fiind știute, ai crede că acei copii erau ținuți la muncă spre a nu merge la școală, cum s-a mai spus prin poveștile oamenilor ori s-a mai scris pe la cele gazete. Adevărul nu se poate însă despărți mereu de neadevăr, așa cum apa râului venit din inima muntelui nu se poate pune deoparte de a ploilor și zoaielor. Înțelepciunea vorbelor din bătrâni, a zicerilor întâlnite la poporul nostru, spune că dacă „ai carte, ai parte”, că „omul fără carte e lemn necioplit”, iar „omul fără învățătură este ca pământul fără udătură”. Cei de care s-a lipit cartea precum apa de găscă, au fost luați mereu în târbacă, fiind făcuți de ocară prin vorbe ca aceea că „Poartă condei la ureche ca să-i zică lumea logofete” sau „Carte nu știe, dar calcă popește”, căci, vezi bine, „prostul care nu-i fudul, parcă nu e prost destul”. Se spune despre carte că „este precum oglinda: dacă se privește în ea un măgar, n-are cum să se vadă un apostol”, „nimeni nu se naște învățat” și că e musai să-ți deschizi mintea spre învățătură, fiindcă „omul cât trăiește învață, dar nu gată niciodată.”

Și tot așa, mai de rușine, mai pentru a rări drumul spre câmp, la munca obositoare, mai de frică, cu gândul la ce îngrădiri are viața pentru cel fără știință de carte sau pentru a nu stârni râsul satului că rămâne fără învățătură, la jumătatea lui Răpciune de atunci, ca și la jumătatea lui Răpciune de acum, ulițele se umpleau de copii îmbrăcați în ce aveau mai bun părinții să le dea. Bani nu prea aveau sătenii, așa că le cumpărau mai puțin hăinuțe și încălțăminte. Dacă le lipseau de pe ladă, din alte prilejuri când familia trebuia primenită, împrumutau de la alții, le dădeau din cele rămase de la sora sau fratele mai mare, căci nu se cădea să păsească fătul pentru întâia oară alături de alți copii ca și când ar fi mers cu vitele la izlaz.

Era musai să aibă cu el ghiozdan nou, nu doar hăinuțe sau încălțări noi, atunci când pășea vesel, dar cu inima cât puricele, purtând pentru întâia oară flori rupte din straturile grădinii părintești pentru a le dărui, pe poarta școlii. Ghiozdanul școlarilor era făcut cu migală de mame, bunici sau vreo femeie meșteră la croitul pânzeturilor. Ghiozdanul!... Un geac purtat pe șold, o traistă de pânză țesută în război de ai casei, mai rar din vreo haină veche de postav, cu bretea de pus pe umăr, de parcă ar fi mers la colindat, cu traista ce avea să adune darurile primite. Nu aveau fala de azi a copilului pășit, de mână cu un părinte, în uniformă sau cu haine noi, cu ghiozdanul de la spate, nou și el, plin de plaivaze și ceasloave și nădejdea urcării viitoare spre școli mai înalte.

Adesea, pășind pe poarta dărămată, poate chiar lipsă, a școlii, nu pe cea de basm visată de el, o parte din vis i se năruia. Școala nu era un palat, ca în visele sale din ultimele nopți. Era, de cele mai multe ori, săracă și simplă ca o biserică uitată în câmp de sătenii ce au pierdut drumul spre sat, după ce și-au oprit fuga din pribegie, cu ferestre mici și neguroase și bănci strâmte, pe care nu avea loc tăblița. Ochii lor priveau totuși mirați, căci în fața lor nu mai aveau un plugar, aveau un dascăl, un învățător, care aducea în odaia mică ce servea de clasă ceva care îi țintuia în băncuțe și îi făcea să asculte cum nici la biserică nu ascultaseră vreodată, la vorbele sale.

Cei mai mulți știau, ca și acum, că vor primi, încă din prima zi de școală, anumite „daruri”. Acestea nu erau, ca acum, cărți, caiete, erau tăblițe și condeie, cu care să învețe a scrie, a citi și a socoti. Numai că drumurile de acasă la școală și înapoi erau făcute pentru vreme bună, cu poteci pe ulițe și peste lunci, dar și desfundate de ploi ori acoperite de zăpezi, copiii erau și ei... copii, cu joaca și hârjoana umblându-le pe sub piele, iar tăblițele se spargeau atunci când ei se prăbușeau

1937. Deschiderea cursurilor la Kogălniceanu. Foto din arhiva CCJCTB

peste ele, din greșală sau luându-se la trântă unul cu celălalt, ori atunci când le trânteau în capul altui zălud, lipsit de stare, uitând teama de părinți și de dascăli. Atunci părinții trebuiau să vândă ceva din bățatură pentru a cumpăra altă tăbliță neastâmpăratului, însoțind treaba asta cu o urecheală sau o chelfăneală aducătoare de usturimi pentru „neatentul” ce împuțina punga părintelui.

Mama, care începuse cele cinci clase primare înainte de ultimul mare război al țării, îmi spunea cu lacrima amintirii între gene cum era școala lor. Nu era una oarecare, obișnuită prin ținuturile locuite de plugari, era construită de Domeniile Regale pentru copiii din locul în care aveau una dintre administrații; o școală trainică, ce și acum este folosită fără teama de a se prăbuși, în folosul copiilor. Căci gândiseră capetele luminate de atunci, anume că treaba bună se face cu oameni care știu cum se ține în mână o carte și un plaivaz, era una sănătoasă.

Școala mândrelor, a fetelor satului, era cea depărtată de cancelarie, băieții erau ținuți în școala lor, apropiată de ochiul și urechea dascălilor, fiindcă aceștia le dădeau mai mult de furcă prin veșnicul lor neastâmpăr, fiind nevoie de grabă și oarece asprime spre a-i potoli. Clasele erau văruite, aveau ferestre cu geamuri largi... Doar când era vorba să meargă... undeva, ca omul, trebuiau să ajungă, destul de departe, pe un mal din spatele școlii. (Au trecut mulți ani de atunci și iată că și acum sunt destule locuri de învățătură în care copiii și dascălii lor merg, pentru a-și face nevoile, tot „în fundul curții” școlii, ca atunci).

Fiică a unei văduve de război, mama spunea că era frumos la școală, dar greu de ajuns la ea și de înapoiat acasă. „Când ploua, apă multă venea

de la deal, pe ulița cea mare, pe care eu trebuia să o trec încălțată cu sândăluțe, căci altceva de încălțat nu-mi cumpărase mama. Mi se udau ciorapii și așa a trebuit să stau cu ei la școală, de mi se uscau pe picior. Iar școala... Plecam de la munca de-acasă și dădeam de cea de la școală, căci ne lua dascălul să-i culegem via, să-i adunăm nucile, să strângem frunzele din curte, apoi ne pune la școală să facem curățenie și să ștergem geamurile, ori să frecăm podelele.” A făcut mama, cum-necum, patru clase elementare. A mai fost și în a cincea, dar „n-am mai terminat-o, în aia a trecut școala pe lângă mine și eu pe lângă ea, că avea mama treabă cu mine, nu mai putea să le facă pe toate singură. La 15 ani m-a măritat cu taică-tău, care era mai mare, avea 18 ani și terminase mai demult cele patru clase ale lui.”

Așa erau vremurile atunci, fetele ori învățau ori se măritau. La școală era musai însă a merge, iar cele câteva clase prin care puteau trece păreau destule pentru viața de muncă ce urma. Erau însă și tineri care continuau învățătura la oraș, iar când se înturnau în satul de pe coastă, mare bucurie și prilejuri de mândrie stârneau, era sărbătoare în sat, căci ei deveneau învățații satului.

De-aia zic, mare păcat ar fi ca în acest Răpciune de vis, când omul are cam ce-i trebuie pentru a-și trimite copiii la școală, să fie în țara asta vreun copil care să nu fi intrat încă în banca școlii sale; să nu fi auzit și el, ca ceilalți, zvon de clopoței; să nu fi simțit că-i sfârșie inimioara la început de drum și bucuria de a-și cunoaște tovarășii pentru un an din viața lor.

*Cu smerenie, al dumneavoastră,
Adrian.*

File din activitatea lui Diomid Strungaru, profesor la Institutul Pedagogic din Constanța (I)

Anastasia DUMITRU

Recunosc că numele lui Diomid Strungaru nu îmi era cunoscut până să public *Vocația mărturisirii*, 2. *Încolțirea Basarabiei*, carte prefăcută de Ilie Popa, cu o postfață de Nicolae Dabija, Editura Fundației Memoria, București, 2020, unde inserasem capitolul Nichita Smochină – o viață dedicată românilor transnistreni. Am fost contactată de către Aurel Strungaru, fiul lui Diomid

Strungaru și nepotul academicianului Nichita Smochină, care și-a exprimat entuziasmul că sunt preocupată de cercetările transdisciplinare prin care aduc în atenția contemporanilor personalități uitate. Aurel Strungaru mi-a mărturisit marele regret că multe dintre cărțile lui Nichita Smochină și manuscrisele lui Diomid Strungaru nu pot ajunge la public. I-am confirmat că tema Transnistriei este încă tabu, așa cum pe vremuri rostirea adevărului despre Basarabia

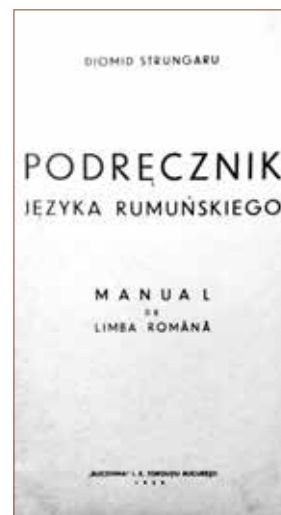
era probă de condamnare. Aurel Strungaru a editat cărțile scrise de Nichita Smochină: *Transnistriana* (Editura Argonaut, Cluj-Napoca, 2019); *Moldovenii*, un nou neam neolatin? (Editura StudIS, Iași, 2020) și monografia Nichita Smochină: *O viață de apărător al românilor transnistreni*, București, 2017, pe care vrea să le distribuie gratuit în marile biblioteci din țară, cărți publicate din pensia editorului, iar în 2021, mi-a dezvăluit intenția de a publica manuscrisele lui Diomid Strungaru. Din păcate, aceste scrieri cu greu ajung la publicul țintă, mai ales că și acum abordarea tematicii românilor din Transnistria este subiect interzis din cauza armatei sovietice care a uitat să mai plece acasă după destrămarea marelui imperiu al URSS. Chiar și în anii 1992 - 1993, în Transnistria, erau ținuți oameni în cușcă, mă refer la Ilie Ilașcu și prietenii săi, caz unic în Europa sfârșitului de secol XX, când încă mai existau deținuți politici condamnați la moarte. În timpurile noastre, ale consumismului și ale globalizării rapide, când se cere pâine și circ, puțini mai sunt interesați de problemele identitare și de drama conaționalilor prizonieri de către „eliberatori”, de cunoașterea istoriei

10 mai 1973 . Cu studenții, Constanța

adevărate, de salvare a limbii și a folclorului, iar, pe de altă parte, un singur om, cum este Aurel Strungaru, nu poate reconstitui destinul unor personalități care au suferit toată viața pentru un singur crez – demonstrarea și apărarea unității neamului.

Din cărțile scrise de Nichita Smochină, am aflat că savantul a făcut sacrificii uriașe pentru a-și duce mai departe idealul (își lăsase cei doi copii în Transnistria, în grija mamei, pentru a veni în țară și a-și reîntregi apoi familia în libertate; fiul i-a fost arestat, deportat, în 1949, și eliberat din gulag în 1956, dar în mai 1961, a murit din cauza unui accident, probabil pus la cale de securitate). Ginerelul său, Diomid Strungaru, a avut de pătit din cauza „originilor nesănătoase”. Aurel Strungaru poartă pe umeri responsabilitatea unei moșteniri culturale care trebuie valorificată. Lecturând cărțile expediate de acest urmaș, am rămas profund afectată de cumplita soartă a românilor din Transnistria, dramă care nici acum nu se termină, acel teritoriu fiind încă un punct sensibil pentru pacea Europei. Fiul lui Diomid Strungaru mi-a mai trimis câteva extrase rămase de la tatăl său, unele de la început de secol XX și câteva documente nepublicate, manuscrisele lui Diomid Strungaru care vor deveni viitoare cărți. Printre aceste proiecte editoriale, se găsea și cartea de față, „Graiul” și folclorul moldovenimei orientale. Am acceptat să prefățez acest studiu nu numai datorită pasiunii mele pentru folclor, ci și datorită unei filiații comune, Filologul Diomid Strungaru este originar din Basarabia (născut în data de 16 mai 1911, în satul Chirileni, județul Bălți), a fost profesor, între anii 1965 și 1973, la Facultatea de Filologie a Institutului Pedagogic Constanța, unde a predat „Istoria limbii române” și „Istoria limbii române literare”, facultate care a devenit Universitatea „Ovidius”, acărei absolventă sunt și eu, venită din Lăpușna Basarabiei. Nu aș fi știut toate aceste date biografice ale lui Diomid Strungaru, dacă Aurel Strungaru nu mi-ar fi trimis bibliografia necesară (precizez că Biblioteca Universității „Ovidius” nu deține nicio însemnare despre aceste personalități). Tocmai pentru că era rudă cu Nichita Smochină, după august 1944, din pricina „originii nesănătoase”, întreaga familie a avut de suferit. Deși Diomid Strungaru fusese un intelectual apreciat în perioada interbelică, făcuse parte din mai multe comisii: „Comisia de pregătire a materialului interesând Transnistria, în vederea conferinței de pace”, „Echipa de repatriere a românilor refugiați din teritoriile evacuate”, din „Comisia pentru repatrierea românilor de peste Bug” și din „Comisia de evacuare a moldovenilor

din Odessa”; fusese, între anii 1940 și 1943, redactorul revistelor Moldova nouă, Cartea moldovanului și Transnistria, odată cu venirea sovieticilor a fost nevoit să accepte munca de jos, dar nu a făcut compromisuri. Din volumul Remember, publicat de Aurel Strungaru în 2017, aflăm că Diomid Strungaru, în octombrie 1950, a fost concediat de la Institutul de Statistică, iar apoi cu greu a putut să-și mai găsească un loc de muncă, cât de cât stabil. A fost referent tehnic la Întreprinderea „Electroaparataj”, în perioada ianuarie 1951 - ianuarie 1954 și apoi, între septembrie 1954 și februarie 1956, muncitor necalificat zilier. Datorită valorii profesionale s-a apelat la el și a lucrat, sporadic, la Institutul de Lingvistică al Academiei, în calitate de colaborator extern și cercetător științific în acord. A fost colaborator, traducător autorizat din limba polonă și a efectuat, ocazional, diverse traduceri, pentru întreprinderi din București. Cu ajutorul colegilor, la 1 octombrie 1959, a reușit să se angajeze ca magazioner la Institutul de Studii Româno-Sovietic, de pe lângă Academia R. P. R. Timp de 10 ani, începând cu anul 1952, Diomid Strungaru a fost urmărit și anchetat de organele de securitate, ofițerul anchetator propunând chiar arestarea lui, a soției Claudia Strungaru și a socrului, Nichita Smochină, considerate „elemente contrarevoluționare” care „au desfășurat o intensă activitate anticomunistă, antisovietică”.¹ După ce nu a mai fost „obiectiv” al securității a fost promovat, în anul 1964,

1. A. C. N. S. A. S., apud Vădim Guzun, Acțiunea informativă Nichita Smochină, Cluj - Napoca, Editura Argonaut, 2013, p. 322. Nichita Smochină, Memorii, ediție îngrijită de Galin Corini Vlad, Editura Academiei Române, București, 2009, Nichita Smochină: o viață de apărător al românilor transnistreni, editor Aurel Strungaru, București, 2017.

Participanți la al XII-lea Congres Internațional de lingvistică și filozofie romantică, București, 1968

bibliograf și apoi redactor principal în cadrul Centrului de Documentare Științifică, secția de Lingvistică și Filologie a Institutului de Studii Româno-Sovietic.

La 1 octombrie 1965, a fost reprimat în învățământul superior la Institutul Pedagogic Constanța. Diomid Strungaru a participat la mai multe simpozioane de specialitate, la al X-lea Congres Internațional al Lingviștilor din septembrie 1967, de la București și la al XII-lea Congres Internațional de Lingvistică și Filologie Romanică, București, din aprilie 1968, iar în cadrul lucrărilor acestui congres a prezentat comunicarea: „Versificația românească până la Dosoftei”.

După ce a ieșit la pensie, din anul 1973 și-a continuat munca de cercetare publicând articole de specialitate. Diomid Strungaru nu a făcut politică și nu a fost membru al niciunui partid politic, nici înainte și nici după august 1944, însă a cunoscut calvarul persecuției politice.

După august 1944, rudele lui Diomid Strungaru au rămas în Basarabia, iar câțiva dintre frații lui au fost deportați în Siberia, unde parte din ei și-au pierdut viața. În anul 1973, din cei 10 frați rămași în Basarabia, mai trăiau doar un frate și o soră. După anul 1990 a reușit să se întâlnească cu câteva rude venite în vizită în România, dar nu a mai apucat să-și împlinească dorința de a vizita locurile natale.

A murit în data de 22 noiembrie 1998, la București. Cu toate că a avut o viață agitată, a reușit să publice multe studii și articole despre folclorul și limba românilor basarabeni și transnistreni, slavistică și istorie literară în reviste și volume ale conferințelor.

Simboluri de acasă

Mă voi referi la contribuția lui Diomid Strungaru privind etnografia și limba basarabenilor și a transnistrenilor, după cum reiese din volumul „Graiul” și folclorul moldovenimii orientale. Studiul este alcătuit din Etnografie și folclor basarabean și transnistrean, având șase subcapitole: „Folclorul moldovenimii orientale”, „Cântecul recrutului între Nistru și Bug”, „Doina românului transnistrean”, „Datini de Crăciun la moldovenii dintre Prut și Bug”, „Plugușorul pe plaiurile dezrobite ale Basarabiei” și „Literatura populară transnistreană, prețioasă cheazășie a unității neamului”. Partea a doua, intitulată Limba moldovenească subdialect al limbii române, este alocată studiului graiului moldovenimii orientale în cadrul unității și latinității limbii române”. Al treilea capitol conține reportaje din Basarabia și Transnistria, mărturii urmate de câteva anexe cu articole, studii și recenzii.

Prin sintagma „moldovenime orientală”, cercetătorul înțelege moldovenii dintre Prut și Nistru și cei de peste Nistru, români care au fost nevoiți să suporte cizma rusească și consecințele procesului de naționalizare. „De aceea cu atât mai mult este meritul acelor răzlețe mănunchiuri de intelectuali dintre Prut și Nistru și de dincolo de Nistru care, înfruntând piedicile ce li se așterneau în cale, au rămas credincioase legământului de conștiință cu Patria Mamă. Acești moldoveni, respectând tradiția, graiul și portul românesc, au păstrat cu îndârjire jarul aprins al conștiinței naționale sub stratul cenușii rusificatoare”, susține Diomid Strungaru. Sunt menționate dovezi ale unor savanți care atestă prezența comunităților compacte de români care probează continuitatea neamului nostru până la Bug. Pavel Svinin, în Descrierea oblastiei Basarabiei, afirmă legătura organică „dintre Moldova și Basarabia, ai cărei locuitori băștinași... sunt moldoveni sau valahi, urmașii coloniștilor romani.”

Cercetătorul L. S. Berg susținea că „moldovenii sunt români care populează Moldova, Basarabia și părțile vecine cu Basarabia ale guberniilor Podolia și Herson,”² constatare care îl determină pe Diomid Strungaru să afirme că „moldovenimea noastră orientală nu și-a înstrăinat niciodată limba maternă,” teorie bazată pe dovezi de ordin istoric, etnic și lingvistic. „Dintre toate manifestările folclorice, cântecul, îndeosebi, a ținut mereu aprinsă candela sfântă a conștiinței noastre naționale. În

2. Populația Basarabiei, Editura Academiei de Științe, Petrograd, 1923, p. 29, apud Diomid Strungaru, „Graiul” și folclorul moldovenimii orientale.

secolele de urgie pentru moldovenii de la răsărit de Prut, Nistru și Bug, când graiul moldovenesc era prigonit din școli și biserici, cântecul a rămas singura rugă, unicul mijloc de exteriorizare a specificului etnic românesc”, sunt alte constatări ale autorului. (Mărturisesc că și bunica mea, Efimia, din Pănășești, un sat de lângă Chișinău, după ce își pierduse șase copii și muscalii îi răpise toată bogăția, își exterioriza suferința prin rugăciune și doine, pe care le cânta mereu. O altă bătrână, Eufrosenia, din același sat basarabean, care fusese deportată în Siberia, mi-a spus că a rezistat în gulag tot prin credință, cântec strămoșesc și prin desenele inspirate din Miorița pe care le pictase pe peretele rece din bordeiul siberian, iar aceste repere, simboluri de acasă, au ajutat-o să suporte foamea și frigul, și să revină teafără pe meleagurile natale).

Diomid Strungaru citează câteva crâmpoie din literatura populară a românilor de peste Nistru, folclor cules de Nichita Smochină sau de Petre Chior care demonstrează prezența acelorași teme și motive literare răspândite în tot arealul românilor din vatra istorică. „Tocmai din această cauză, indiferent de unde e cules, cântecul vădește limpede unitatea sufletească a întregului popor, cântecul popular, după definiția lui Al. Russo, fiind „expresia cea mai vie a caracterului național”, ne reamintește Diomid Strungaru.

În baladele populare, în legende și în urături sunt aceleași nume istorice, începând cu Bădica Traian, Ștefan cel Mare, Alexandru cel Bun, Tudor Tudorel, nume cântate nu doar în satele moldovenești, ci și în cele bănățene, bucovinene, oltenești etc., care probează unitatea și continuitatea culturii și spiritualității române. Moldovenii orientali nu se supărau când erau numiți de către ruși „Moldovan cap di bou”, pentru că bourul este un simbol al vechii Moldove, după cum spune și un bătrân din județul Soroca. Diomid Strungaru identifică versuri despre drama românilor aflați în robia muscălească „Di când moscalii o vinit,/ Toți copchii ni s-o prăpădit”, populația asuprită își exprimă tot prin cântec revolta față de ruși: „Frunză verde, măr uscat,/ Fi-i-ar neamul blăstămat,/ Fi-i-ar casa tot pustie/ Și copchii-n pușcărie/ Cine pe rus l-o făcut/ Stăpân dincoace de Prut.” Aceste cântece au o temă similară cu cea a Doinei eminesciene sau cu doinele populare comentate de Ștefan Ciobanu, care sugerează sentimentul de jale și de chin din cauza înstrăinării în propria țară. „Moldovenii dintre Prut-Nistru și din Transnistria, fiindu-le destinată această crudă soartă, liniștea nu-și putea avea locul în căminele lor”, scrie Diomid

Strungaru citând o altă doină populară: „Pe deasupra casei mele,/ Suflă vântu vălureli/ Și-mi aduce dor și jăli,/ Dor di frați și di surori/ Și de-acele mândre flori.../ Pe deasupra casei mele,/ Trec în stoluri păsăreli/ Și-mi aduc dor și jale/ De la neamurile mele”, versuri care l-au inspirat și pe Eminescu în lirica sa (poetul național culegând el însuși folclor de pe întreg cuprinsul țării). În colecția de Literatură populară, Eminescu inserează și doine despre suferința românilor din Basarabia: „Frunză verde de măr dulce,/ Blăstemul maicii m-ajunge/ De-ar fi Prutu-n deal la cruce/ De trei ori pe zi m-aș dulce”.³ În studiul lui Diomid Strungaru sunt doine ale românilor care descriu Prutul și Nistru ca râuri ale despărțirii fraților prin apele „blăstămate”: „Nestri, Nestri, malu tău!.../ Diparti-s di neamu meu... Prutu ista ne desparte,/ Prutu ista n-are moarte,/ Dar ne-om pune noi cândva/ Și cu gura l-om săca”. Zbuciumul sufletesc cauzat de ruperea pământului țării și de înstrăinare rezultă și din doina care are ca laitmotiv pelinul: „Pelin beu, pelin mănânc,/ Pe pelin, sara mă culc,/ Dimineța când mă scol,/ Mai cu-amar pelin mă spăl.”; „Jălui-m-aș și n-am cui,/ Jălui-m-aș Prutului./ Prutul tace supărat,/ Multă oaste l-a călcat.” După 1812, când Prutul a devenit hotarul despărțirii de frați, moldovenii își exprimă dorul de Patria mamă, cântându-și dorința de a trece râul blestemat: „Frunză verde sâminoc,/ Am să trec Prutul înot/ Și-am să-l trec în cela mal,/ Să mă răcoresc de-amar.” Tezaurul nostru folcloristic reflectă suferința și jertfa românilor care au fost sfâșiați de imperiile hulpave.

Teodor T. Burada despre păstrarea elementului românesc răzlețit

Diomid Strungaru este convins că numai cinstind tradiția, graiul și obiceiurile din bătrâni, transnistrenii și-au dus viața stingheră de valah, păstrându-și astfel, sufletul românesc fără nicio știrbire. Profesorul care a predat la Universitatea constănțeană îl citează pe un alt cercetător, Teodor T. Burada, care a călătorit nu numai în Dobrogea pentru a culege folclor, ci a ajuns până în satele românești din gubernia Cherson (Rusia). Încă din 1893, Teodor T. Burada anticipa că românii vor suferi în Gulag, iar cântecele populare îi vor ajuta să supraviețuiască, să-și păstreze caracterul național, deși soarta i-a aruncat în mijlocul atâtor neamuri străine. „Naționalitatea curată a neamului românesc de acolo, chiar dacă a pierdut ceva în părțile exterioare ale portului

3. M. Eminescu, Literatură populară, ediție îngrijită de D. Murărașu, București, Editura Minerva, 1979, volumul 1, p. 13.

și gătelii, n-a fost atacată întru nimica în esența ei. Această păstrare a elementului românesc răzlețit la o depărtare așa de mare de corpul viu al națiunii, și în sânul unor neamuri atât de deosebite, în mijlocul celor care trăiesc, se explică numai prin greutatea cu care românii se încuscesc cu neamurile străine. Foarte rar își dă un român fata lui după unul de alt neam, fie chiar și ortodox...”, încheie Teodor T. Burada.

Diomid Strungaru, cercetând folclorul din arealul aflat astăzi în afara granițelor României, precizează că sunt multe dovezi ale continuității românilor în teritoriile istorice. De exemplu, pe lângă doine și basme cu teme și motive similare răspândite pe întreg arealul istoric al românilor, etnologul identifică variante ale baladei „Miorița”, „regina baladelor noastre populare”, fiind cântată și dincolo de Bug, după cum o altă baladă, „Novac”, exista dincolo de Nistru. De asemenea, cele mai cunoscute cântece românești răspândite pe tot cuprinsul țării: „De-ar fi mândra-n deal la cruce”, „Răsai lună de-cu seara” sau „Trecui valea mort de sete”, răsunau oriunde în Transnistria. „Unii culegători sovietici de cântece populare moldovenești de prin satele de la răsărit de Nistru nu s-au ferit să stăruie asupra unității de limbă și de conținut a cântecelor populare transnistrene cu cele din țara veche”, scrie Diomid Strungaru.

Chiar dacă Transnistria era în afara granițelor țării, romanțele lui Eminescu erau cântate dincolo de Nistru. „De ce nu vii” era în colecția lui P. Chior.⁴ Toți cercetătorii care atestau prezența reperelor românești în regiunile aflate sub dominație sovietică erau înlăturați din funcție și amenințați pentru că „noul om”, impus de megalomanii bolșevici, nu avea nevoie de cântece cu caracter național sau, mai ales, de colindele care aduceau laudă Mântuitorului. Românii care erau cei dintâi stăpânitori ai pământului de la răsărit de Nistru nu mai acceptau robia rușilor. „Ca și

ceilalți fii robiți ai obiditului neam românesc, fratele transnistrean se simțea „străin în țara lui”. Prigoana era îndreptată asupra sa fără ca el să se știe vinovat cu ceva”, menționează Diomid Strungaru. Numai în timpul sărbătorilor, când sacrul acoperea profanul, la ceremoniile trecerii, la nunți sau botezuri, românii înstrăinați găseau prilejul de a se bucura de viață. Aflăm că exista o bogată și variată literatură populară numită a „conăcărilor” care atestă obiceiuri străvechi ale românilor transnistreni. În lungile nopți de iarnă, românii se adunau și își descărcau amarul și jalea povestind tot felul de snoave, întâmplări auzite și văzute, cimilituri și altele, comuniunea ajutându-i să supraviețuiască și în gerurile siberiene ale gulagului. Descântecul și bocetele au fost alte remedii terapeutice păstrate de acești oameni jertfelnici.

În capitolul dedicat graiului basarabean, Diomid Strungaru, la fel ca N.P. Smochină, demonstrează că românii basarabeni și transnistreni din arealul oriental vorbesc aceeași limbă românească, numai că din cauza asupririi rusești, graiul lor a avut de suferit. „Poporul basarabean, înlăturat din instituțiile de cultură ale Rusiei, a ajuns în majoritatea sa la analfabetism. Și-a păstrat doar caracterul onest, prin care mai dă dovadă de vechea cultură moldovenească de la care fusese desprins,” afirmă Diomid Strungaru. Savantul identifică în Basarabia un „bogat, prețios și variat” material în expresiile populare sau în etimologii populare. Studiul intitulat „Din graiul basarabean” a fost apreciat de specialiști încă de la publicarea lui în revista Arhiva din Iași în 1936. Chiar titlul articolului Limba moldovenească parte reală a limbii românești⁵ vorbește despre adevărul care nu putea fi agreat de sovieticii care au fabricat noțiunile de limbă și literatură „moldovenească”, exportându-le din regiunea „autonomă” a Transnistriei în RSS Moldovenească. „Eliberatorii” și-au propus să dovedească prezența unui alt popor și a altei culturi decât cea a românilor în spațiile ocupate. „Filologi” angajați politic, în frunte cu L. A. Madan, autorul lucrării intitulate Gramatica moldovnească, apărută la Tiraspol, în 1930, precizau că limba „moldovenească” este o „limbă independentă”: „limba moldovnească, în cari grăiești amu norodu moldovnesc esti limbă sinistătătoari, diosăghitî di limba, românească...”⁶ Pornind de la datele lingvistice, Diomid Strungaru combate teoria impusă de slujitorii corectitudinii politice, „lingviști” românofobi

4. Cântece moldovenești (norodnice), partea a II-a, p. 45-46, fiind însoțită de următoarea notă adăugată la sfârșit: „Cântecul ista îi un romans din România ș-o trecut prin toate satele Basarabiei și R. A. S. S. M.” Ca urmare a dezvăluirii acestui adevăr, oficialității sovietice l-au exclus pe P. Chior din slujba de Comisar al Educație, iar apoi a fost dat afară și din partid. Același bucluc i s-a întâmplat și lui Dodul, un alt culegător de folclor de cântece populare de la moldovenii de peste Nistru. Acesta a fost inculpat că „ocolea conștient culegerea cântecelor cu caracter revoluționar”. Bolșevicii i-au învinuit pe culegătorii de folclor pentru că, adunând literatură populară despre nunți, botezuri, cântece de petrecere sau „despre ciobani și stele, despre foaie verde și oi”, demonstrează prezența românilor în spațiul Uniunii Sovietice, de aceea comuniștii „țineau morțiș la înlocuirea cântecelor populare moldovenești cu plămuiuri revoluționare”.

5. Viața Basarabiei, anul IX, Nr. 7-8, iulie - august 1940.

6. Madan, op. cit., în prefața Gramaticii sale, p. XII, apud Diomid Strungaru.

care, negând cele mai elementare legi ale științei, nu vor să recunoască existența subdialectului „moldovenesc al limbii române” care ar atesta și caracterul identitar al vorbitorilor. Toți lingviștii de bună credință recunosc că nu există „limbă moldovnească” și că acest grai este unul al dialectului „dacoromân”, limbă a întregii națiuni române, cu mai multe ramificații subdialectale reprezentate prin graiurile regionale: „muntenesc”, „moldovenesc”, „ardelenesc”, „bănățean”.

Limba confrăților basarabeni și transnistreni născute o „limbă diosăghită”, ci face parte din limba română vorbită de toți românii din spațiul vechii Dacii. Pentru a demonstra încă o dată caracterul identitar al românilor ocupați de ruși, Diomid Strungaru aduce argumente lingvistice analizând sistemul lexical și gramatical „ce există virtual în conștiința indivizilor dependenți de aceeași comunitate lingvistică”. Savantul examinează câteva texte, inclusiv „Poezii populare”, culese din Basarabia: „Pâne străină/ Frunză verdi di doi schini/ Am auzit din bătrâni./ Că-i ră pânea prin străini./ Am auzit și n-am crezut,/ M-am dus singur di-am văzut./ Frunzuleană tri grânați,/ Trecui Nistru-n șaia parti,/ În neagra străinătăti./ N-am șî zâși, pânea-i, bună,/ Dar îi în țară străină;/ Bună-i pânea niezoasă,/ Dar la mijloc veninoasă,/ Mănânc pâne și beau vin,/ La inimă, pui venin./ Mai ghini pasat di mei,/ Dar să știu întri ai mei.../ De-atâta înstrăinare/ Nu pot merge pe cărare,/ C-am ajuns tare departe:/ Peste Nistru, peste ape,/ Unde cartea nu răzbate”.

Concluzia lui Diomid Strungaru este că, exceptând cuvântul „grânată”, de origine germană, sentimentul înstrăinării care zguduie sufletul fraților transnistreni este transmis prin cuvintele limbii române, de origine latină, deci „limba moldovenească” nu-și are un lexic al ei, de asemenea, nu are un sistem fonetic, morfologic și sintactic propriu, ci este moștenit din limba latină. Cercetătorul ne amintește că pe teritoriul în care astăzi se aude graiul moldovenesc („limba moldovenească”, după terminologia greșită sovietică), înainte de Hristos, viețuiau tracii, despre care Herodot spune că formau cel mai numeros popor din Europa, iar geții erau „cei mai viteji și mai drepți dintre tracii”.

Neamul strămoșilor noștri stăpânea până la Nistru și Marea Neagră, și, sub regele Burebista, care le-a impus „abstinență, sobrietate și ascultare de porunci”, ajung (cam pe la anul 50 înainte de Hristos) până la gurile Bugului, unde era situat orașul Olbia, dar aceste ținuturi geto-dace au fost cucerite la începutul sec. II de împăratul Traian. Urme din Valul lui Traian se mai văd și azi prin Cahul, Tighina sau Hotin, o dovadă vie a așezărilor militare romane. Romanizarea a dus la dispariția dacilor ca popor, dar elementul etnic traco-roman constituie „fundamentul comunității lingvistice al limbii române”, reiterează Diomid Strungaru mergând pe urmele multor savanți printre care și ale profesorului său Sextil Pușcariu. În celelalte capitole, apelând la cronicari, argumentează că într-adevăr „de la Râm” (adică de la Roma) ne este obârșia tuturor.

Foto: Sorin DANIELCIUC

Meleagul de lângă inimă

Ovidiu DUNĂREANU

Consider că este o izbândă, demnă de toată lauda, ca la opt decenii și ceva de viață să aduni în palmaresul tău: douăzeci de cărți de proză – povestiri, nuvele, romane –, una de versuri, cinci de publicistică, să înființezi o fundație culturală, al cărei președinte să devii, să fondezi o revistă de aceeași factură, pe care s-o conduci din postura de director, să ajungi să fii membru al Uniunii Scriitorilor din România și al Uniunii Ziariștilor Profesioniști.

Vă întrebați, desigur, curioși, cine este persoana în cauză? Nimeni altul decât psihosociologul, scriitorul și publicistul dobrogean Costache Tudor. Născut, ca al nouălea copil al familiei de țărani Tudor C. Tudor și Rada Tudor, în satul Bugeac din capătul de sud-vest al Dobrogei, pe malul ghiolului cu același nume, în apropierea Dunării, acest om al condeielui nu se va dezice niciodată de țăranii lui, între care a copilărit și s-a format, dar nici de lumea fără pereche dintre ape, ce i s-au întipărit profund în suflet, ce și-au lăsat asupra lui felul lor inconfundabil de a gândi și de a se comporta.

„Această origine țărănească este actul meu de noblețe” – îmi mărturisește, de fiecare dată, când vine vorba despre locurile noastre de baștină. „Oamenii – continuă el, tot cu gândul la

satul natal – se cuvine să știe că în suflet există o candelă, pe care nicio întâmplare nu trebuie să o stingă, atunci existența, trăirile capătă consistență.”

Peste tot pe unde a lucrat și-a sfințit locul, impunându-se ca un profesionist devotat, cu demnitate și onestitate, animat de dorința de a fi permanent lângă oameni, de a și-i apropia și colabora cu ei.

Proza scrisă de Costache Tudor este, cum nici nu se putea altfel, un omagiu adus părinților săi, satului dobrogean pierdut în zările dintre ape,

dealuri și cer, un elogiu consacrat țăranului de aici, rezistent și neclintit în matricea lui ancestrală în fața timpului și a istoriei. Costache Tudor este un prozator care se mișcă impresionant de liber în orizonturile realismului psihologic de sorginte rurală. O demonstrează din plin nuvelele din volumele: *Nurie*, *Călinele*, în romanul *Doar Dunării să-i spui*, punându-ne în fața unor pagini emoționante și semnificative despre înțelegerea dintre oameni, despre credința în Dumnezeu, despre onestitate și bunătate, despre dăruire.

Ca o observație de ansamblu, eroii epicii sale sunt vii, pentru că înainte de toate sunt oameni care trăiesc intens, muncesc din greu pentru puținul agonisit. Grijile, necazurile și întrebările se agață de ei precum ciulinii. Sensibili și bogați sufletește, țăranii lui Costache Tudor sunt capabili de mari iubiri și tragedii deopotrivă. Mai toți trăiesc o însingurare interioară colțuroasă, dușmănoasă. Tind către țeluri la care nu vor

ajunge niciodată, scornesc povești pentru a se apăra și salva de izolare și mereu le este dat să pătimească ceva. Se frământă, au bucurii, năzuințe, infirmități, sentimente complexe, într-un cuvânt au viață. Satul este unul uitat de lume, pierdut pe coasta sălbatică a unui lac. Mărginit, pe de o parte, de maluri de pământ și canarale ca niște ziduri, iar pe de cealaltă parte, de luciul halucinant, obsesiv al apei, închis în legile lui de demult, acesta este satul în care se visează rar.

Dacă ieși de sub puterea acestor legi ținute cu sfințenie, ești rătăcit definitiv și poate dura o viață să-ți revii... Singurele refugii, oaze de lumină și puritate, duhuri fascinante și martori ai frământărilor sufletești, spații ale visării, ale adevărului și tinereții sunt Ghiolul Bugeac și Dunărea, care revin ca niște obsesii în gândurile personajelor.

Câteva dintre cărțile de proză ale autorului au fost traduse în limbile tătară, turcă și bulgară.

Incisiv, iscoditor, priceput să pună în pagină gândurile și portretele interlocutorilor săi, este Costache Tudor și în publicistica sa. *Tichilești, o lume care se stinge, Fotografii în mișcare, Voci din Agora, Adnotări, Convorbiri în Agora, Împreună într-o Agoră dobrogeană* ș.a. – sunt ferestre deschise în realitatea de astăzi a Dobrogei, itinerarii sensibile spre sufletul și conștiința unor

oameni atașați, la rândul lor, țărâmului dintre Dunăre și Mare, numit de autor Meleagul de lângă inimă, sintagmă care dă și titlul unei cărți de publicistică a sa.

Interviurile, după cum bine știm, sunt o plurivalență, nicidecum ușoară, modalitate de a intra în contact cu personalități din locuri și domenii diferite și de a le cunoaște intimitatea și complexitatea lor. Adunate într-o carte, ele se configurează într-o galerie de tablouri ale vieții și într-o punere în lumină incitantă și expresivă, ale timpurilor și evenimentelor pe care le trăim.

Pentru realizarea unor cărți de interviuri, în cadrul unui proiect mai amplu, care să provoace un viu interes din toate punctele de vedere, Costache Tudor și-a luat drept partener pe Ion Dan Voicu, reductibil redactor la Radio România Antena Satelor și experimentat jurnalist în presa scrisă dobrogeană și națională, recent plecat dintre noi. Dialogurile provocate de ei, probând o bună selecție și cunoaștere a partenerilor, captivează prin acuitate și diversitate. Confesiunile, adevărurile și ideile exprimate în această suită de volume impresionează prin sinceritatea, spontaneitatea și îndrăzneala lor. Ne sunt aduse în față un spectacol virtual de bună calitate și o lectură atrăgătoare ce ne ține atenția în permanentă trează.

Fundația „Sorin Tudor” este înființată în memoria fiului său, mare iubitor de literatură. Acesta a străbătut întreaga parte de sud a continentului african, fără să se despartă de cărțile lui dragi de versuri, luate cu el de acasă, avându-i autori pe Mihai Eminescu și Veronica Micle, Magda Isanos, Miron Radu Paraschivescu și pe Dante Alighieri – *Divina Commedia*. Băiatul lucra la o mină de diamante și s-a stins din viață în Africa de Sud, în urma unui accident de automobil. Se spune că tânărul Sorin Tudor a trăit în cei treizeci și patru de ani cât alții n-au trăit în zece vieți! Numai în sufletul unui tată iubitor să nu fii în asemenea momente de nemăsurată durere. Moartea fiului, la o atât de mare depărtare de ai săi, nu l-a împiedicat pe Costache Tudor să se ducă până la capătul Africii și să facă un gest creștinesc, obișnuit prin părțile noastre, ca la locul accidentului, pe marginea șoselei, să-i ridice o cruce sfințită în țară. Și nu l-a împiedicat, ca imediat, la întoarcere, trecut printr-o așa experiență răvășitoare, să se adune și să se așeze la masa de scris și să zămislească impresionantul roman *Zodia Sudului*, dedicat copilului său.

La scurt timp, în memoria acestuia, tatăl a creat fundația ce-i poartă numele, având ca obiectiv principal promovarea valorilor tinere de pe întreg cuprinsul Dobrogei.

Astfel s-a născut motivația de înființare și a unei reviste, drept tribună de exprimare a acelorași tineri susținuți de Fundația „Sorin Tudor”. Noua publicație va fi botezată inspirat, ținându-se seama de tradițiile antice ale Cetății Tomis, cu numele de *Agora*.

La care s-a adăugat sintagma: Revistă

de cultură și dialog interdisciplinar. Anul acesta ea a împlinit două decenii de apariție neîntreruptă. Pe lângă ajutorul acordat tinerilor creatori – de la debut și sprijinirea lor în timp, până la afirmarea deplină – *Agora* a urmărit să realizeze o conectare constantă a valorilor locale la realitățile literar-culturale naționale și internaționale. De asemenea, o altă prioritate a programului revistei a fost deschiderea către universul satului dobrogean. Nu întâmplător toți redactorii și colaboratorii ei s-au născut la sat ori au rădăcini trainice în mediul rural. Încă de la primele numere, așa cum și-a dorit directorul său, publicația nu a neglijat nici faptul că Dobrogea este o lume a coexistenței în înțelegere și în dragoste, o regiune a unui model interetnic fără conflicte, îngăduitor, echilibrat, unic, exemplu de urmat și de alții din spațiul balcanic și din Europa.

Agora a fost deschisă și pentru românii de dincolo de Prut. Colecțiile sale se găsesc la „Casa Limbii Române” și la Liceul „Mihai Eminescu” din Căușeni, cât și la Liceul „Grigore Grigoriu” din Mănăstirea „Sfintele Femei Mironosițe Marta și Maria”.

Legat emoțional, cum am precizat, de meleagul de sud-vest, de la Dunăre, al Dobrogei, unde a venit pe lume și pe care și l-a asumat ca pe un blazon existențial și literar, Costache Tudor se integrează pleiadei de scriitori originari de aici, numărându-i în perioada interbelică pe Mircea Papadopol, Liuben Dumitru, Vasile Culică, Boris Deșliu, Gurbet Arabolu, Dimitrie Batova, Dorin Moisescu-Vilea, iar în cea contemporană, pe Hortensia Teodorescu, Victor Corcheș, Ion Ruse, Ovidiu Dunăreanu.

Foto: Iulia PANĂ

Moștenirea lui Ioan Nenițescu

Raluca PETRE

De Ioan Nenițescu am auzit în primul rând în calitate de poet ce a lăsat posterității versuri puternice, legate de ideea națională, luptă și independență. Sunt versuri care rezonază cu ideea națională și care au intrat în cultura formală sau cea populară, fie prin intermediul manualelor școlare, fie prin transpunerea lor ca versuri ale unor melodii cunoscute.

generică și prozaică Școala generală nr. 11. Mai știu și o stradă din Municipiul Tulcea care a primit numele său după 1989 (fosta „Octombrie roșu”). Nu mai puțin important, în Parcul Personalităților din oraș, avem un bust și o plăcuță cu explicații, pe care fiul meu de școală primară mi-a citit-o cu meticulozitate. Observăm astfel că Ioan Nenițescu este prezent în geografia simbolică a

Ioan Nenițescu face parte din moștenirea națională, dar este o prezență puternică și la nivel local, în Municipiul Tulcea, de exemplu. Din experiența mea directă, știu că există și o școală generală care îi poartă numele în Tulcea, cea pe care eu o recunoșteam sub denumirea

orașului, fiind onorat cu bust, nume de stradă și nume de școală. Dar care este legătura dintre Ioan Nenițescu și Municipiul Tulcea, ce ar trebui să lase un om în urma lui pentru a avea un bust, o stradă și o școală legate de numele său?

Pentru a putea răspunde la această întrebare

și a putea dezvolta subiectul în fața curiozității fiului meu cel mare, m-am aplecat asupra istoriei orașului și a regiunii noastre. În forul meu interior, însă, continuă să mă frământă dilema în ce măsură copilul meu este interesat în mod virtuos de istorie și moștenirea culturală locală sau pur și simplu vrea și el bust, stradă și nume de școală și nu știe ce are de făcut. Oricare ar fi motivele, eu am plonjat în trecut și iată ce am aflat.

Sursă: Album foto Dan Arhire

Ioan Nenițescu este originar din Galați. Aici și-a început studiile, urmând clasele școlii comerciale "Alexandru Ioan I" din orașul natal. Studiile liceale le-a desăvârșit la Iași, unde a început să ia parte și la activitățile "Junimii". În plus, a urmat cursurile școlii de ofițeri și a mers voluntar pe front în Războiul de independență¹. A fost sublocotenent în Regimentul 13 Dorobanți. A fost rănit în asediul redutelor Grivița. A fost adus în țară și internat la un spital din Slatina. A fost decorat cu "Steaua României" și "Virtutea Militară"². Este perioada care i-a inspirat și poeziile patriotice, încă foarte cunoscute și care

1. Aurel Sasu (ed.) (2004) Dicționarul biografic al literaturii române, vol. II, Editura Paralela 45, Pitești: 214

2. tititudorancea.com

sunt intonate și în prezent.

A audiat cursuri la Universitatea din Berlin și a obținut licența la Universitatea din Leipzig. Ulterior a lucrat în calitate de profesor și inspector școlar la București. A fost și deputat în Parlamentul României, dar ultima poziție de decizie ocupată înainte de moartea prematură a fost cea de Prefect de Tulcea³.

Ioan Nenițescu a fost numit prefect în anul 1897 și a servit în această calitate timp de trei ani. Acesta s-a stins din viață în 1901, exact când fusese numit pentru a doua oară în calitate de prefect, în drum spre investitură.

Ca trimis al guvernului în teritoriu, a materializat viziunea de dezvoltare a monarhului Carol I în teritoriul dobrogean, proaspăt intrat sub administrarea românească în urma Războiului de Independență și a tratatelor de pace ce au urmat. În acest sens, pagina Bibliotecii Județene "Panait Cerna" din Tulcea consemnează: „Ca prefect între anii 1897-1900, s-a preocupat de dezvoltarea județului, în special din punct de vedere cultural. Ca om al școlii, transformă primul gimnaziu din Tulcea în liceu (Liceul "Spiru Haret" de azi), înființează Școala secundară de fete gr.I din Tulcea, devenită apoi Liceul "Principesa Ileana", întemeiază școli în satele din Delta Dunării, pune bazele tipografiei "Națională"⁴.

Preocuparea pentru realizarea infrastructurii în regiunea Deltei Dunării reprezintă un alt capitol important al mandatului de prefect al lui Ioan Nenițescu în Județul Tulcea. În acest sens, a contribuit la constituirea din punct de vedere administrativ a unor localități în zona deltaică. O publicație a vremii, „Conservatorul Tulcei” (II, nr. 24, 6 noiembrie 1901) consemna: „Ca administrator a înființat următoarele sate în Delta Dunărei: Regele Carol, Principele Carol, Carmen Sylva, Romu/a, Floriile, Piatra-Roșie,

3. Aurel Sasu, op.cit: 215

4. Valentina Postelnicu (2005) Tulcea de altădată. Editia a 2-a. Editura Harvia: Tulcea: 146

Porțiune a drumului Babadag-Slava Rusă inițiat în mandatul lui Ioan Nenițescu, 1897-1901

*Porțiune a drumului Babadag-Slava Rusă
inițiat în mandatul lui Ioan Nenițescu, 1897-1901*

Iglanii și localitățile Principele Ferdinand și Fântâna Dulce”⁵.

Nu mai puțin importante sunt elementele de infrastructură care au permis legarea localităților din zona continentală a Județului Tulcea. În acest context, aflăm nu doar despre un drum, ci și despre podgorii, priveriște și impresionanta Dunăre: „Șoseaua Nicolitel-Meidanchioi, lucrată mai toată în stâncă de piatră și prin pădure de teiu, urcă în zig-zag pînă în vîrf unde și astăzi se află construit "Foișorul Nenițescu" - loc de priveriște fermecătoare, peste un sat mare, bogat și românesc - cu podgoria Sarica și revărsata Dunăre, cea mai frumoasă poziție a județului. De multe ori Ion Nenițescu privea de acolo în zare, își oțlea sufletul și proiecta fapte mari pentru neamul său”⁶.

Din aceeași sursă aflăm și faptul că: „Șoselele Garvăn-Azaclău, Babadag-Slava-Rusă, Sarichioi-Enisala - cu lucrări de artă peste Jacul Razelm - și alte multe lucruri cari au adus civilizația în județul și orașul Tulcea, se datoresc lui. Tot acest eminent administrator a luat inițiativa construirii liniei ferate Tulcea-Constanța, care acum se execută”⁷. Observăm cum drumurile, calea ferată, localitățile și așezămintele școlare pe care le luăm ca de la sine înțelege, ca și cum ni se cuvin și ar exista de când lumea, sunt de fapt rezultatul unei nobile energii edilitare a unui prefect care a crezut că și în cea mai nouă și mai puțin dezvoltată zonă a României se poate clădi și se poate gândi un viitor modern și civilizat.

Porțiune a drumului Sarichioi-Enisala inițiat în mandatul lui Ioan Nenițescu, 1897-1901

5. Stoica Lascu, 1999, „Mărturii de epocă privind istoria Dobrogei (1878 - 1947). Vol. I (1878 - 1916)”, Muzeul de Istorie Națională și Arheologie Constanța ziuaconstanta.ro accesat în 13.09.2021

6. Idem

7. Idem

În toate zilele când pășim pe drumurile construite din inițiativa lui Ioan Nenițescu, când trecem pragul unui liceu dezvoltat de acesta, când trecem printr-o localitate pe care acesta a adus-o în structura administrativă a județului, ne putem gândi că nimic din ceea ce definește istoria modernă a Județului Tulcea nu este întâmplător, ci rezultat al unui efort consistent și asumat. Și atunci i-aș spune fiului meu că nu este ușor să ajungi și să rămâi în posteritate cu un bust, o stradă și o școală care să-ți poarte numele. Este nevoie să fi contribuit la ridicarea locului în care te găsești. Să fi lăsat ceva în urma ta, nu doar pentru tine și cei dragi ție, ci pentru întreaga comunitate.

Foto: Iulia PANĂ

Orchestra Mariinsky

Pe când orchestre de filarmonică, dar și orchestre naționale din diferite regiuni și țări încântă publicul pe parcursul lunii septembrie la Festivalul "George Enescu", Festivalul "Yehudi Menuhin" se încheie. „Sărbătoarea muzicii”, cum numesc unii acest eveniment muzical al verii, a început în iulie. A fost o ediție mult prea așteptată, căci anul trecut evenimentul nu a avut loc. Publicul meloman numeros, muzicienii virtuozii, organizatorii încântați, munții superbi – toate acestea fac din festivalul tradițional de muzică clasică un mare eveniment al verii într-o regiune muntoasă, de regulă, calmă pe parcursul anului.

Este adevărat că de la biserica din Saanen, unde Menuhin oferea concerte prietenilor și localnicilor înalt apreciați de talentatul violonist, muzica a bătut drum lung, cucerind mai multe creste ale Alpilor elvețieni. Succesul muzical de acum 65 ani a ajuns încet-încet în mai multe localități de munte, aflate într-o rază de 15-20 km de la Saanen, producându-se de fiecare dată în bisericile locale din Gstaad, Saanen, Zweisimmen, Lauenen și Rougemont. Lăcașurile sfinte, construite cu sute de ani în urmă de mâna iscusită a muntenilor, din piatra locului, au săli cu bolta înaltă, care oferă sonoritate perfectă, bisericile devenind astfel gazde primitoare pentru muzica clasică.

Extinderea ariei și acest fenomen de migrare a concertelor prin satele vecine a fost dictată și de succesul în ascensiune de la o ediție la alta. Paleta interpreților din acest an este fascinantă: de la Daniel Hope (vioară) și Fazil Say (pian) la Alexandra Conunova (vioară) și orchestra

Mariinsky dirijată de renumitul Valery Gherghiev, dar și Renaud Capucon (vioară) și Sol Gabeta (violoncel).

Pe parcursul verii, în întreaga Elveție (și în localități fără prea mare istorie muzicală) sunt organizate evenimente muzicale în grădini, biserici, parcuri publice și chiar la plaja de pe malul lacului Lemman. Un exemplu încântător al acestui tip de divertisment este sărbătoarea muzicii clasice intitulată „Variații muzicale” din Tannay. Organizată pe un teren cu vedere spre lac, muzica cucerește prin multitudinea de stiluri și calitatea interpretării. Găsim aici nume cunoscute, precum Katia Buniatishvili și Orchestra de Cameră de la Scala.

În anul când Moldova noastră sărbătorește trei decenii de independență, constatăm „dependența muzicală” a Europei de Vest de talentele Europei Centrale și de Est. De la un festival la altul și de la un an la altul, peste tot în Confederația Elvețiană sunt admirate talente de înaltă performanță precum Patricia Kopachinsky și Alexandra Conunova (Republica Moldova), Katia Bunatishvili (Georgia), Nemanja Radulovic (Republica Serbia), nemaivorbind de numeroși artiști din Federația Rusă. Extrem de rar găsești un festival, la care să nu participe artiștii școlii ruse de muzică clasică. Călătoria muzicală a talentelor continuă să încante publicul din toate colțurile țării. Bunăoară, Patricia Kopachinsky de la concertul din Saanen, în biserica construită în 1445-1447, a trecut pe la festivalul din Verbier – și este în drum spre România, pentru a participa la Festivalul George Enescu. Katia Bunatishvili este la pianul de pe Colina verde, în cadrul

„Varietăților muzicale” din Tannay.

Alexandra Conunova este o tânără talentată, pe care succesul a găsit-o repede: în anul 2010 se învrednicește de cel mai înalt premiu la ediția a 43-a a concursului Tibor Varga din orașul elvețian Martigny (premiul II, deoarece primul n-a fost decernat). În anul următor, 2011, cucerește Premiul II la Festivalul „George Enescu” (București). Vioara la care cântă a fost creată de Santo Serafino în 1735. După un superb concert la festivalul Menuhin, Alexandra Conunova ne oferă cu plăcere și pasiune impresiile ei despre festival și artiști, despre marea onoare și imensa plăcere de „a fi în scenă cu Maestrul Gherghiev”. Vorbește admirativ despre orchestra Mariinsky, despre faimoasa școală rusă, despre măiestria talentelor din Est. Dar cel mai mult vorbește despre părinții săi, profesori, și școala din Moldova, care au împins-o departe, spre vestul continentului european. Concurența talentelor e mare pe vasta scenă a continentului european.

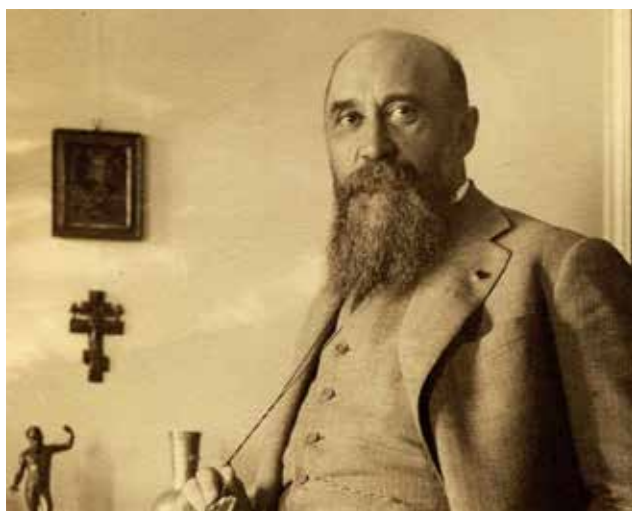
Alexandra este mândră și conștientă de treapta înaltă pe care se găsește actualmente, dar amintește în nenumărate rânduri că „la talent și har mai e nevoie de multă perseverență și ceva noroc”.

Alexandra Conunova însă nu e doar cu gândul la Moldova, la familie, la culoarea ierbii din „lunca casei bunicului”. Ea este cu inima îndreptată spre copiii din țară și cu multă grijă și în detalii ne explică conceptul Asociației „Arta Vie”, asociație, pe care a creat-o pentru a susține copiii talentați din țară în continuarea studiilor muzicale. Împreună cu ei oferă magia muzicii persoanelor în vârstă, copiilor din orfeline, bolnavilor din spitale. Pentru această tânără talentată, activitatea asociației în țara, care a lansat-o pe scena mondială, înseamnă a readuce bucuria acolo de unde ea a pornit, înseamnă să aducă talentul la el acasă și să construiască punți între generațiile țării natale, dar și între popoarele de pe același continent.

NICOLAE IORGA. Jurnalul ultimilor ani 1938 - 1940. Inedit

Gelu CULICEA

Nicolae Iorga, „exemplar unic al culturii românești, „și-a împletit întreaga lui viață cu o singură idee - de a servi istoria neamului românesc”. (Pamfil Șeicaru).

S-a născut la 5 iunie 1871, la Botoșani, și a sfârșit tragic, în noiembrie 1940, cu câteva luni înainte de a împlini șaptezeci de ani. Viața lui aproape în totalitate a fost dăruită scrisului. Spirit enciclopedic, erudit de seamă, Nicolae Iorga nu a lăsat aproape nici un domeniu neabordat.

Dobrogea a fost unul dintre ținuturile României de care ilustrul savant s-a preocupat în mod deosebit în scrierile sale istorice, dar și în calitate de om politic. Nu a fost moment istoric de la revenirea acestei provincii la patria mamă, în care omul politic și istoricul Nicolae Iorga să nu aibă un cuvânt de spus - fie că era vorba de legislație, de situație economică sau de anumite evenimente culturale.

În anul 2019, înainte de a fi copleșiți de pandemia pe care o suportăm și în prezent, editura „Humanitas” ne-a dăruit un volum – *Nicolae Iorga - Jurnalul ultimilor ani 1938-1940*, Inedit, ediție îngrijită și note de Andrei Pippidi. Așadar, vom reda în continuare fragmente semnificative despre personalitatea lui Nicolae Iorga și opera sa.

„Ce a scris Nicolae Iorga nu se mai citește. Nici în străinătate, unde trecerea timpului de

când a tăcut savantul român a schimbat prea multe cu o repeziciune care nu se mai oprește, nici în țara lui, unde la acest istoric, om politic și scriitor nu se mai întoarce nimeni pentru a prețui cât și cum a scris. Cât? Întinderea fără seamă a operei sale sperie chiar pe cei mai harnici. Cum? O atitudine morală și loialitatea joacă un rol așa de mare poate părea învechită multor oameni de azi... Expresia fizică pe care i-o poartă patria este efigia multiplicată pe cea mai ieftină bancnotă, deși cum mi-a spus o nepoată a lui -, „bunelu n-avea niciodată bani - (...). Încă din 1922, în Adunarea Deputaților, N.Iorga își avertizase colegii - „Iau note în fiecare zi, să vă feriți de notele acestea, nu acum, peste douăzeci de ani, după moartea mea, când vor fi tipărite (...)

Ca să se îndeplinească dorința lui Iorga se publică astăzi caietele XX-XXII, care întrgesc „Memoriile” - cu perioada de la 26 februarie 1938 la 26 noiembrie 1940, o seară înainte de sfârșitul în fața unui pluton de execuție improvizat. Nicolae Iorga vedea România, în 1939, în pragul unui sistem totalitar. Singurul ministru prețuit pentru corectitudine este Gafencu, ca bun soldat al țării sale...

Lui Armand Călinescu, fără a uita multe conflicte, i se recunoaște dibăcia și hotărârea cu care s-a supus caznei de a apăra țara. Acesta fusese de fapt constructorul dictaturii regale, ca reacție la mișcarea browniană din viața parlamentară. Sfâșietoare a fost impresia dezmembrării, la 27 iunie 1940, când Consiliului de Coroană i s-a impus să recunoască pierderea Basarabiei și Bucovinei de Nord, revendicate de URSS, în aceeași săptămână în care se aflaseră condițiile armistițiului din Franța, iar la București Carol înființa partidul totalitar. Mânia care îl însuflețea pe Iorga a rămas întipărită în mintea celui care avea numai peste două luni să fie regele unei țări micșorate. El își va aminti, după o jumătate de secol că, la sfârșitul ședinței, Iorga i-a strigat - „Sunt toți niște trădători!.. Despre cei înrolați în mișcarea legionară credea că tinerii visători și rătăciți au nevoie de educație, drept care le trimitea de citit la închisoare și cerea să se îmbunătățească tratamentul la care

erau supuși. (14 nov. 1938). La o pătrundere a comunismului era sensibil, notând unele reacții la creșterea inegalității sociale. „Nu sunt, spunea el, contra comunismului, o experiență ca și capitalismul, pentru omul modern care încă nu și-a găsit formula, nici contra poporului rusesc, ci contra mongolismului de direcție apucător și crud, care se continuă peste toate schimbările de regim-...). Simte teama de îmbătrânire. De aceea, profundul dezgust față de actorii istoriei contemporane românești! De ce aş merge și mai departe în conversație intimă cu acești oameni de la guvern și lângă guvern, cari nu cred în țara

lor! Așa se întreba cu un an înainte de moarte.

În încheiere: „Am luptat contra dictaturei și n-am făcut cârdășie cu ea.... Sunt ferm convins că viitorul Statului român nu este nici dictatura, nici comunismul. Sunt alte forme specifice adecvate statului român. Le poate imprima cine cunoaște istoria acestui neam nenorocit”. „De viitorul României nu desperez. A trecut ea și prin altfel de zile decât acestea. Este un mister al dăinuirii noastre peste tot răul ce vreau să ni-l facă alții, pentru acela pe care din orbirea noastră ni-l facem singuri”...

Conviețuiri

Telecolaborare și schimburi virtuale într-o lume a diversității culturale

Daniela Carmen CIOROIU

În secolul al XXI-lea abilitatea de a integra și de a exploata tehnologiile online în sala de curs a devenit o adevărată provocare pentru profesorul modern. El trebuie să fie înzestrat cu o competență tehnică pentru a folosi instrumentele și aplicațiile online, dar să și cunoască modul în care poate utiliza aceste instrumente într-un mod inovator, bine documentat din punct de vedere pedagogic. Tehnologiile online au potențialul de a se transforma în redutabile instrumente pentru dezvoltarea competențelor de comunicare într-o limbă străină și a competențelor interculturale ale elevilor. Totuși, pentru ca acest lucru să se întâmple, profesorul trebuie „să profite de beneficiile progreselor realizate în domeniul noilor tehnologii de informare și de comunicare și să adopte pedagogii active și inovatoare, axându-se pe metodele participative și pe cele bazate pe proiecte”.¹

O modalitate eficientă de a le oferi atât elevilor cât și profesorilor o experiență valoroasă a unei colaborări online între reprezentanți ai unor culturi diferite este reprezentată de telecolaborare. Conform lui Robert O'Dowd, telecolaborarea implică reunirea unor grupuri de elevi provenind din contexte culturale diferite, pe parcursul unor perioade mai lungi de timp, în

vederea realizării unei colaborări online integrate programelor educative, sub supravegherea unor educatori și/sau facilitatori experți.²

În principiu, în ceea ce privește schimburile culturale online, pot fi identificate două modele generale. Primul se referă la interacțiuni care au la bază diverse sarcini de lucru și proiecte de schimb și colaborare cu clase-partenere aflate în locații geografice diferite în care profesorii conlucrează pentru a concepe sarcini de lucru sau proiecte integrate programei școlare pe care elevii să le realizeze împreună sub îndrumarea lor și cu ajutorul tehnologiei. Acesta este modelul cel mai des întâlnit în predarea limbilor străine și poartă numele de telecolaborare³. Al doilea model, pentru care se folosește adesea termenul de virtual exchange („schimb virtual”), presupune participarea elevilor la sesiuni de video-conferințe în cadrul cărora aceștia se angajează într-un dialog intercultural sub supravegherea unui facilitator expert, care de

1. Consiliul și Comisia Europeană, 2015, p. 5.

2. Robert O'Dowd, From telecollaboration to virtual exchange and the role of UNICollaboration: An overview of where we stand today. *Journal of Virtual Exchange*, 1(1), 2018, pp. 1 – 23.

3. Melinda Dooly, Telecollaboration. În C. Chapelle și S. Sauro, *The handbook of technology in second language teaching and learning*. Hoboken, NJ: Wiley-Blackwell, pp. 169–183 Dooly, 2017, pp. 169–183.

multe ori este o persoană din afara clasei și nu neapărat un profesor de limbi străine.⁴

Dintr-o altă perspectivă, schimburile virtuale care constau în video-conferințe având ca scop dialogul intercultural pot fi integrate telecolaborării și nu privesc distinct. Totuși, se poate afirma că schimburile interculturale online se află încă la început de drum, și pornind de la modelele generale descrise anterior, poate exista o varietate de abordări a acestui domeniu în funcție de contextul educațional, obiectivele și principiile pedagogice ale profesorilor și instituțiilor acestora.⁵ Spre deosebire de multe alte forme de învățare online care se bazează pe transferul de informații prin lecții video în principal, telecolaborarea și schimburile virtuale presupun o abordare a învățării centrate pe elev, o învățare interculturală prin colaborare, în care înțelegerea și cunoștințele se acumulează prin interacțiune și negocieri experimentate direct de elev. În tot acest proces, tehnologia este văzută nu numai ca o sursă de informare și comunicare, dar și ca un instrument de colaborare, de formare a unei rețele, a unei comunități de învățare în care elevii urmăresc un scop comun: deschiderea față de ceea ce este diferit și îmbrățișarea diversității.

Schimburile interculturale online în domeniul predării și învățării limbilor străine au devenit extrem de populare în ultimii ani. Este uimitor dacă ne gândim cât de mult au evoluat lucrurile din anul 2008 când cercetătoarea Melinda Dooly, care conduce proiectul KONECT finanțat de Guvernul Spaniol pentru a identifica competențele necesare în educație în secolul al XXI-lea, documentându-se pentru un ghid despre telecolaborare finalizat în același an, a putut identifica atunci doar nouă pagini web legate de schimburile online.⁶ Astăzi, după doar doisprezece ani, motoarele de căutare pot identifica sute de site-uri care fac referire la acest subiect și asociații de unde pot fi recrutați potențiali parteneri în funcție de nivelul sau profilul dorit: schimburi între clase sau schimburi individuale realizate la nivel primar, gimnazial,

liceal sau universitar.

Deși termenul de telecolaborare este relativ nou în domeniul educației, se pare că practica unor schimburi între elevi distanțați din punct de vedere geografic există de cel puțin un secol. Kern susține faptul că schimburile între prieteni de corespondență în cadrul școlii există cel puțin din anii 1920 când Célestin Freinet a înființat Modern School Movement in Europe („Mișcarea Școlii Moderne din Europa”).⁷ Freinet a folosit tehnologiile și modalitățile de comunicare care îi erau disponibile în acele vremuri pentru a le permite claselor sale de elevi din nordul Franței să tipărească ziare ale clasei pe care alături de pachetele culturale, care conțineau flori, formațiuni geologice și fotografii din zonele în care se aflau școlile respective, să le folosească în cadrul unor schimburi cu alte școli din Franța.

Mai târziu, în anii 1960, Mario Lodia promovat în mod similar astfel de schimburi motivându-și elevii și ajutându-i să-și dezvolte gândirea critică prin crearea unui ziar al elevilor în colaborare cu o clasă parteneră aflată la distanță. Aceasta este și perioada în care teoreticianul în domeniul mass-media și al comunicării Marshall McLuhan a introdus în lucrările sale *The Gutenberg galaxy*⁸ și *Understanding Media: The Extensions of Man*⁹) termenul de *global village* („sat global”). Acest spațiu pe care McLuhan nu îl vedea deloc ca pe un loc pașnic, a fost asimilat internetului modern, *world wide web*-ului creat douăzeci și cinci de ani mai târziu. McLuhan anticipa atunci o lume mai conectată în care cultura avea să devină componenta unor interacțiuni personale mai intense. După era acustică, literară și tipărită, McLuhan considera că lumea intra într-o „a patra” eră pe care a numit-o era electronică în care oamenii de pretutindeni urmau să aibă acces în mod egal la informații datorită tehnologiei. Astfel, erau eliminate barierele globale spre cunoaștere, iar oamenii urmau să trăiască evenimentele dintr-un alt colț al lumii în timp real datorită tehnologiei și mijloacelor de comunicare în masă, care le-ar fi dat un sentiment de apropiere față de locul evenimentelor și oamenii de acolo¹⁰. Predicțiile teoreticianului canadian au stârnit controverse în rândul academicienilor acelor timpuri și abia la nouă ani după moartea sa, când internetul a fost

4. Francesca Helm, *The Practices and Challenges of Telecollaboration in Higher Education in Europe*. Language Learning and Technology, 19(2), 2015, pp. 197-217.

5. Robert O'Dowd și Tim Lewis, *Online Intercultural Exchange: policy, pedagogy, practice*. Routledge Studies in Language and Intercultural Communication. London: Routledge, 2016, p. 3.

6. Melinda Dooly și Robert O'Dowd, *Telecollaboration in the foreign language classroom: A review of its origins and its application to language teaching practice* In *This Together: Teachers' Experiences with Transnational, Telecollaborative Language Learning Projects*. Telecollaboration in Education. Capitoul 1, 2018, p. 12.

7. Roman Kern, *Technology in language learning*. In J. Simpson (Ed.) *The Routledge handbook of applied linguistics*. London & New York: Routledge, 2013, p. 206.

8. „Galaxia Gutenberg” 1962[2011]

9. „Să înțelegem media: Extensiile omului” 1964

10. Reiss Smith, *Who was Marshall McLuhan?* Google Doodle honours the man who predicted the internet. Express, 21 iulie 2017.

introdus în 1989, interesul pentru ideile și teoriile lui McLuhan s-a reaprins, acesta ajungând să fie considerat un vizionar al lumii interconectate de tehnologie și un om mult prea avansat pentru vremurile sale¹¹.

Tot în anii 60, publicul general a avut acces la primele imagini ale planetei noastre din spațiu, iar Gaudelli consideră că și acest eveniment crucial a deschis noi orizonturi contribuind la o viziune a unui sistem unic global.¹² Vremurile acelor ani au fost marcate de genocide îngrozitoare, războaie mondiale devastatoare, utilizarea și proliferarea armelor de distrugere în masă, creșterea populației și degradarea mediului înconjurător, iar ca reacție la aceste evenimente au fost înființate o serie de instituții, precum Organizația Națiunilor Unite, și au fost încheiate o serie de tratate și acorduri. Gaudelli susține faptul că în acest context mai larg, educația globală, definită ca un curriculum, a apărut din necesitatea pregătirii tinerilor pentru a trăi într-o lume din ce în ce mai interconectată dar problematică. În această lume, valorile umane, instituțiile și comportamentele sunt explorate contextual printr-o pedagogie care promovează analiza critică a diverselor informații în vederea întreprinderii unor acțiuni cu însemnătate socială, tinerii fiind cei care pot face alegeri pentru a contribui la dezvoltarea societății.

Deși viziunea unei lumi interconectate a existat încă din anii 60, abia câteva decenii mai târziu publicul larg a avut acces la internet și la calculatoare personale. Pe măsură ce acestea au devenit mai accesibile acasă și în școli, profesori și cercetători îndrăzneți au experimentat deschiderea clasei și telecolaborarea în jurul lumii. Dintre acești pionieri, Melinda Dooly îi menționează pe Kern, Brammerts și Johnson care în anul 1996 și-au publicat lucrările într-o valoroasă colecție editată de Mark Warschauer. Această colecție este cea care a pus bazele pedagogice pentru telecolaborare în domeniul predării și învățării limbilor străine.¹³

De-a lungul timpului, modelele de telecolaborare care s-au impus au fost modelele biculturale și bilingve. Dintre acestea, eTandem și Cultura au format baza multor schimburi interculturale și au fost adaptate la

diferite limbi și contexte.¹⁴ ETandem este o formă de învățare prin tandem instituționalizat online¹⁵, în care studenți din diferite clase, cu limbi materne diferite, sunt distribuiți în perechi și comunică între ei cu scopul de a învăța limba celuilalt. Se pune accentul pe dezvoltarea competențelor lingvistice, elevii fiind încurajați să furnizeze feedback asupra modului în care a fost utilizată limba străină, să corecteze erorile și să propună noi formulări.¹⁶ Cercetările acestor schimburi se bazează pe teoriile interacționismului specifice învățării unei a doua limbi și au scos la iveală faptul că o asemenea abordare crează oportunități de negociere a sensului și a formei, iar acestea facilitează la rândul lor achiziția limbii respective.¹⁷

Modelul Cultura dezvoltat de Gilberte Furstenberg și colegii săi de la M.I.T. – Massachusetts Institute of Technology („Institutul de Tehnologie din Massachusetts”) reprezintă fundamentul a ceea ce O’Dowd a descris drept blended intercultural model („modelul intercultural combinat”).¹⁸ Acest model are o componentă interculturală solidă, elevii fiind implicați de educatori în sarcini de lucru menite să scoată la suprafață diferențele și similitudinile culturale. Cercetările realizate pe acest model au la bază cadre de referință socio-culturale și urmăresc dezvoltarea competențelor interculturale, precum și dezvoltarea limbajului.¹⁹

La început, modelele bilingve considerau vorbitorul nativ ca fiind interlocutorul ideal, cel care poate acționa ca o sursă de informații culturale și/sau expert, corectând erorile, oferind feedback și informații culturale. Din această perspectivă, Robert Train consideră că telecolaborarea reprezintă un risc în reproducerea a ceea ce el numește Native Standard Language

14. Francesca Helm, op. cit., p. 198.

15. Markus Kötter, Negotiation of meaning and codeswitching in online tandems. *Language Learning & Technology*, 7(2), 2003, pp. 145–172.

16. Jack Bower și Satomi Kawaguchi, Negotiation of meaning and corrective feedback in Japanese/English eTandem. *Language Learning & Technology*, 15 (1), 2011, pp. 41–71.

17. Lina Lee, A study of native and nonnative speakers' feedback and responses in Spanish-American networked collaborative interaction. In J. A. Belz, & S. L. Thorne (Eds.), *Internet-mediated intercultural foreign language education*. Boston, MA: Thomson Heinle, 2006, pp. 147–176.

18. Robert O'Dowd, Online foreign language interaction: Moving from the periphery to the core of foreign language education? *Language Teaching*, 44(3), 2011, pp. 368–380.

19. Julie Anne Belz, From the special editor. *Language Learning & Technology*, 7(2), 2003, pp. 2–5.

11. Beth Hendricks, Marshall McLuhan & the Global Village Concept, Study.com, 9 octombrie 2020.

12. William Gaudelli, World class: Teaching and learning in global times. Mahwah, NJ: Laurence Erlbaum Associates, Inc., 2003, pp. 7 – 8.

13. Melinda Dooly, Telecollaboration. În C. Chapelle și S. Sauro, *The handbook of technology in second language teaching and learning*. Hoboken, NJ: Wiley-Blackwell, 2017, p. 172.

Foto: Iulia PANĂ

(„Limbajul Standard Nativ”)²⁰

„o constelație complexă de ideologii hegemonice ale limbajului, de (non) standarditate și non(nativitate), care au ajuns să definească „realitățile” construite socio-istoric și discursiv ale limbii, culturii, comunității, utilizării limbajului, și identității vorbitorului în cadrul și în afara sălii de clasă”.

În ultimii ani, însă, în cadrul schimburilor realizate prin telecolaborare, participanții au folosit o limbă străină comună tuturor, o lingua franca, limba engleză fiind principala limbă folosită în schimburile dintre elevi, urmată de limba franceză, germană, spaniolă și italiană.²¹ Lewis et. al²² consideră că această tendință se datorează creșterii numărului de schimburi interculturale online în care sunt implicați parteneri multipli, dar și unei recunoașteri, în special din partea profesorilor de limba engleză, a faptului că există o probabilitate mult mai mare ca elevii lor să interacționeze cu vorbitori care nu sunt nativi, ținând cont de numărul mult mai mare al acestora în comparație cu vorbitorii nativi.

Deși cercetările din domeniul telecolaborării și schimburilor virtuale sunt abia la început, acestea au dus la o serie de descoperiri interesante. O’Dowd și Ritter au identificat patru niveluri de

factori care pot duce la ceea ce ei au numit failed communication („comunicare eșuată”)²³, dar au admis faptul că eșecul este generat de obicei de o combinație a acestor factori interconectați: factori legați de individ, de sala de clasă, de interacțiune, dar și factori socio-instituționali. Pe de altă parte, Guarda a constatat în cadrul tezei sale de doctorat nepublicată, pe tema negocierii unui loc transcultural într-o limbă engleză folosită ca lingua franca în cadrul unui schimb virtual, faptul că participanții la proiectul său se simt mai puțin anxioși atunci când interacționează cu vorbitori care nu sunt nativi, iar utilizarea unei limbi de contact are potențialul de a le consolida senzația de proximitate și sprijin reciproc.²⁴

În concluzie, în ciuda unor potențiale dificultăți, inerente desfășurării unor proiecte de telecolaborare sau schimburi virtuale, se poate afirma faptul că beneficiile acestora sunt foarte mari. Ele anulează distanțele fizice și le oferă unor elevi care provin din culturi diferite posibilitatea de a interacționa și de a se descoperi, de a-și dezvolta competențele lingvistice, dar și interculturale, chiar în contextul unei distanțări fizice impuse pe fondul unei pandemii extinse la nivel global. În contextul unui viitor incert și al unei dificultăți de a călători și de a veni în contact cu alte culturi, prin intermediul schimburilor interculturale online, spațiul digital se deschide generos, ca un pod peste lume, o oportunitate care le este oferită formatorilor, de a descoperi diversitatea alături de elevii lor.

20. Robert Train, A critical look at technologies and ideologies in internet-mediated intercultural foreign language education. In J. A. Belz, & S. L. Thorne (Eds.), Internet-mediated intercultural foreign language education. Boston, MA: Thomson Heinle, 2006, p. 249.

21. Helm, op. cit., p. 199.

22. Tim Lewis, Thierry Chanier, și Bonnie Youngs, Special issue commentary: Multilateral online exchanges for language and culture learning. Language Learning & Technology, 15(1), 2011, pp. 3–9.

23. Robert O’Dowd și Markus Ritter, Understanding and working with ‘failed communication’ in telecollaborative exchanges. CALICO Journal, 61(2), 2006, pp. 623–642.

24. Marta Guarda, Negotiating a transcultural place in an English as a lingua franca telecollaboration exchange, Unpublished PhD thesis, 2013.

Ansamblul „Mugurelul”

Ansamblul Folcloric „Mugurelul” - înființat în anul 2000, trupa de dansuri folclorice, formată din aproximativ 100 de membri (copii și tineri cernavodeni), promovează tradiția populară românească, prin dans, port și cântec, la multiple festivaluri și concursuri specifice, anuale. De-a lungul anilor, ansamblul folcloric cernavodean a adunat numeroase premii și distincții, atât în țară, cât și în străinătate, cea mai importantă dintre acestea fiind “cel mai bun ansamblu folcloric din Dobrogea”. În ultimii ani, ansamblul a participat la emisiuni în direct la televiziuni precum: Etno TV București, Antena Stars București și Orizont TV Timișoara. A participat la festivaluri de profil cum ar fi: Festivalul Folcloric „Aneta Stan” Cernavoda, Festivalul „Străzii Lăpușneanu” de la Iași (participare organizată prin parteneriat cultural cu Ateneul din Iași), dar și la numeroase festivaluri din țară și din străinătate.

Ansamblul „AUDEO junior”

Ansamblul Etnic AUDEO - Înființat în anul 2004, trupa de dansuri etnice, compusă din aproximativ 60 de copii și tineri cernavodeni, a reușit să promoveze cu succes tradiția culturală țigănească, prin dans și port, la numeroase concursuri și festivaluri. De asemenea, de-a lungul timpului, ansamblul a abordat cu succes și stiluri de dans turcesc, oriental, dar și modern și disco, folosind tehnici și elemente acrobatice dificile, cu care au impresionat publicurile din țară și străinătate. În anii trecuți, trupa a reușit să câștige Locul I la categoria cea mai bună formație, categoria 16-19ani, la concursul național “Dance for You” Bușteni, dar și premiile I la secțiunile de dans modern, dans de caracter și disco free style. A câștigat Locul I la Concursul de Dans Modern “În Pași de Dans” București, la secțiunile etnic, de caracter și disco. Ansamblul a obținut și distincția “Titlul de Excelență”, în

AUDEO în spectacol

cadrul proiectului "Interculturalitate în Spațiul Dobrogean" Constanța. De asemenea, ansamblul se poate mândri cu o participare deosebită la "Festivalul Internațional al Copiilor din Luleburgaz" Republica Turcia, unde a avut parte de aprecieri deosebite din partea publicului turc. Ansamblul a participat și la Festivalul Etniilor din Constanța, dar și alte festivaluri din țară, reușind chiar să câștige și un titlu de campion la un concurs național.

Secțiunea de TEATRU - înființată în anul 2007, trupa de teatru pentru copii și tineret "Derdeluș" compusă din aproximativ 30 de copii și liceeni cernavodeni, dar și din localitățile limitrofe, abordează arta teatrală inspirată din literatura de specialitate, atât românească, cât și internațională. De-a lungul timpului, trupa de teatru a evoluat și cu alte piese semnificative publicului cernavodean, precum "Punguța cu doi bani", "Arvinte și Pepelea", "Penelopa se mărită" (cu care a participat la un turneu din Oradea). În anii trecuți, echipa de teatru, coordonată de regizorul actor Bogdan Burduf, a pus în scenă piesele „Trei scenete comice” (comedie spumoasă adaptată după

Tudor Mușatescu), „O altă poveste de Crăciun. Feerie”(adaptată după Tudor Mușatescu), cu premiera în luna decembrie, pe scena Centrului Cultural „Jean Constantin” Constanța. În fiecare an, secțiunea a organizează Festivalul de Teatru pentru Copii și Tineret „Pinocchio”, ajunsă la ediția a XVI-a, în cadrul căruia participă echipe de teatru pentru copii și tineret din țară și de peste hotare.

Secțiunea de CANTO și instrumente muzicale – înființată în anul 2001, secțiunea a descoperit și dezvoltat numeroase talente locale. În prezent, secțiunea și-a extins numărul de membri (aproximativ 30 copii și tineri cernavodeni, dar și din localitățile limitrofe), având scopul de a instrui și modela artistic tinere talente, prin perfecționarea tehnicii vocale dar și prin cursuri de utilizare a instrumentelor muzicale. De-a lungul timpului, secțiunea se poate mândri cu rezultate excelente din partea cursanților săi, care au participat și obținut premii la numeroase concursuri naționale.

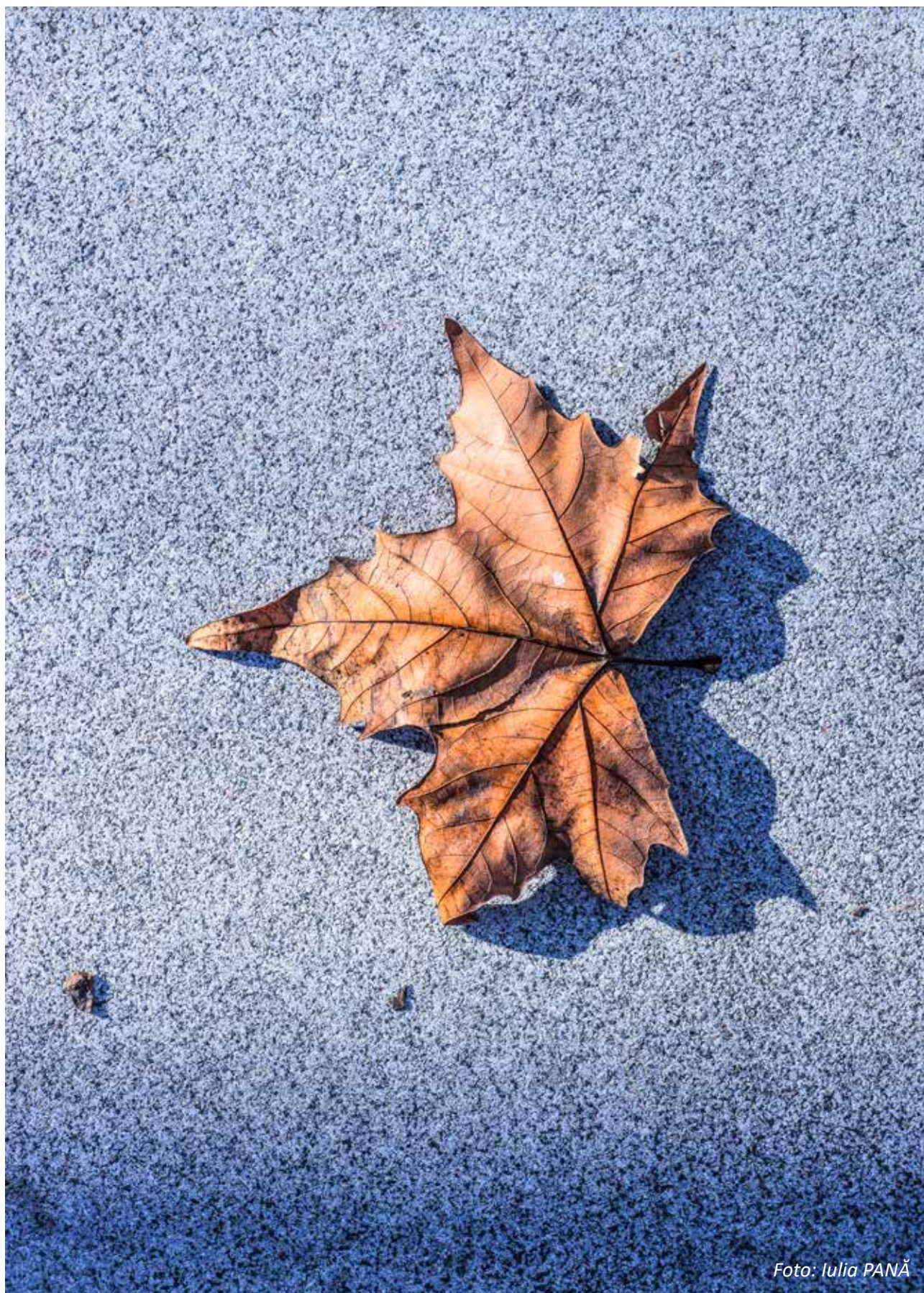

Foto: Iulia PANĂ